ישראל בשנים הבאות

חברה, דמוגרפיה, תהליכים חברתיים

פרופ' יורם מרגליות
אסף צחור שי

יולי 2018

המכון החרדי למחקרי מדיניות

דמוגרפיה

דמוגרפיה

פריון

שיעור פריון כולל (TFR) לפי רמת דתיות: נשים יהודיות

שנים 1979–2014

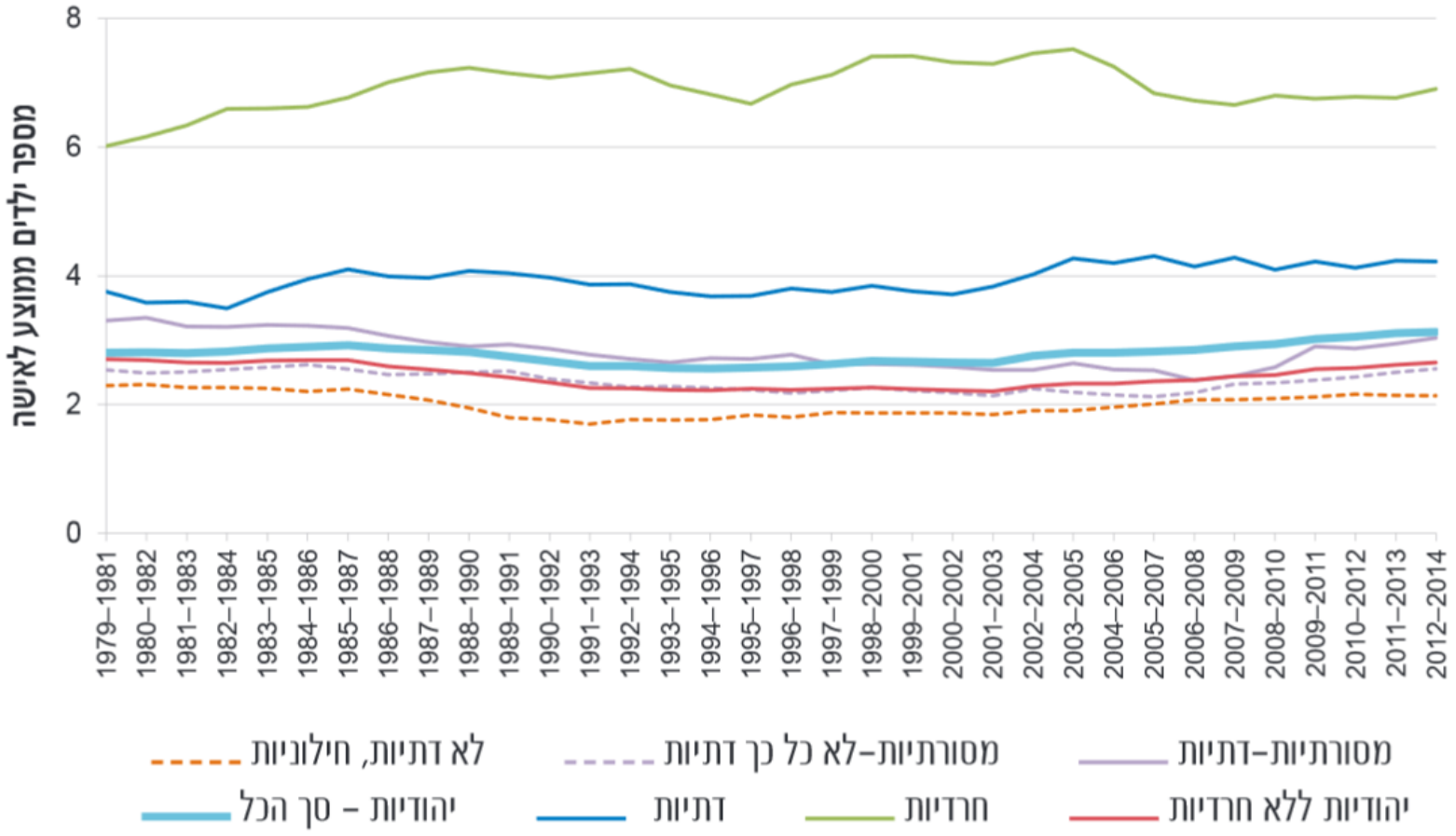

מקור: אחמד חליחל, 2017, "פריון של נשים יהודיות בישראל לפי מידת הדתיות שלהן בשנים 1979–2014", סדרת ניירות עבודה, מס' 101, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

דמוגרפיה

פריון

שיעור פריון כולל (TFR) לפי רמת דתיות: נשים מוסלמיות

שנים 1979–2009

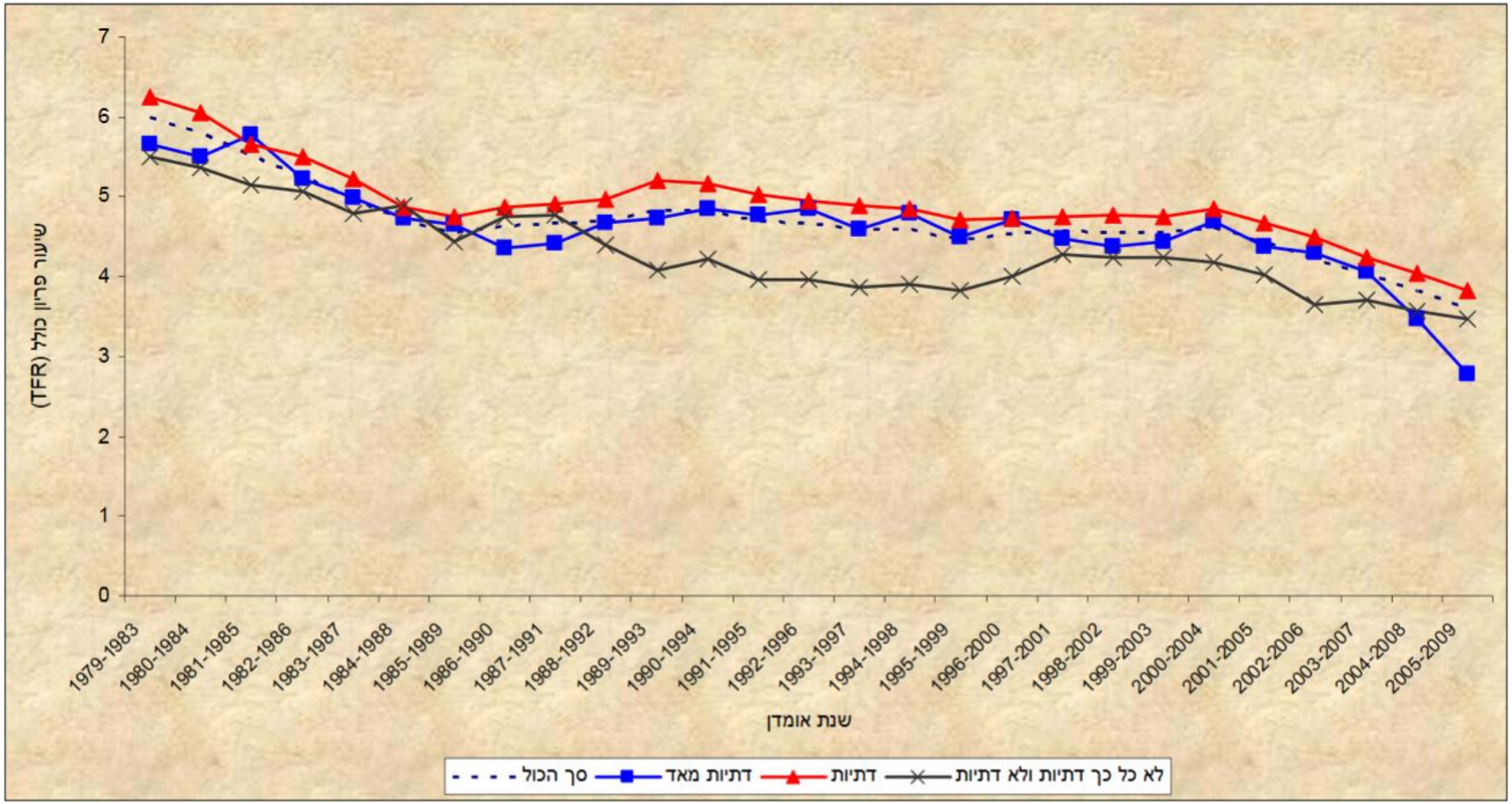

מקור: אחמד חליחל, 2017, "פריון של נשים יהודיות ומוסלמיות בישראל לפי מידת הדתיות שלהן בשנים 1979–2009", סדרת ניירות עבודה, מס' 101, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תחזית דמוגרפית

תחזית התפלגות האוכלוסייה לפי שנים

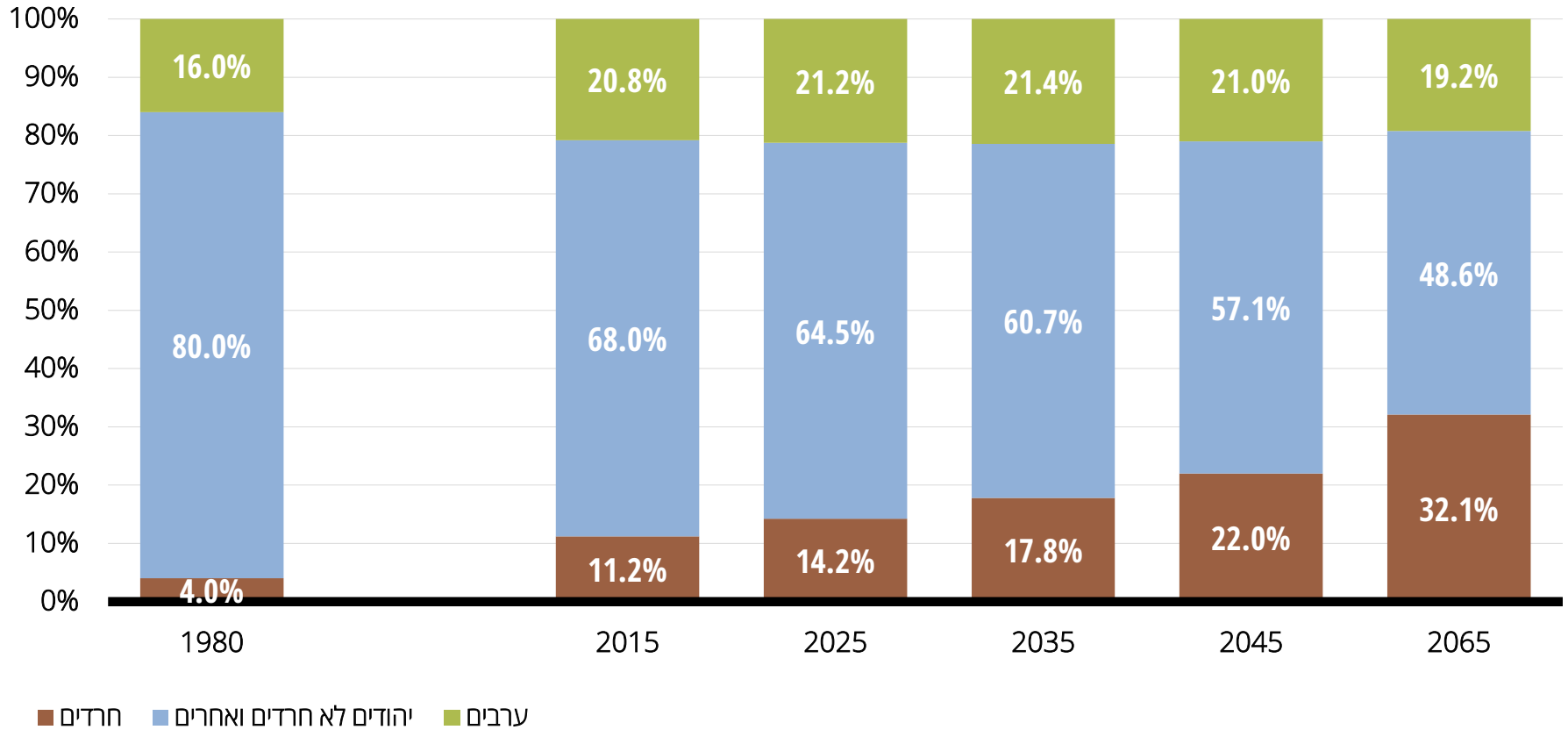

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות חיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: שנת 1980 – עיבודים מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; שנים 2015–2065 – חליחל, 2017.

החברה החרדית היא חברה צעירה המתאפיינת בשיעור צעירים גדול ביחס למבוגרים.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

התפלגות האוכלוסייה כיום

התפלגות האוכלוסייה לפי גילים*

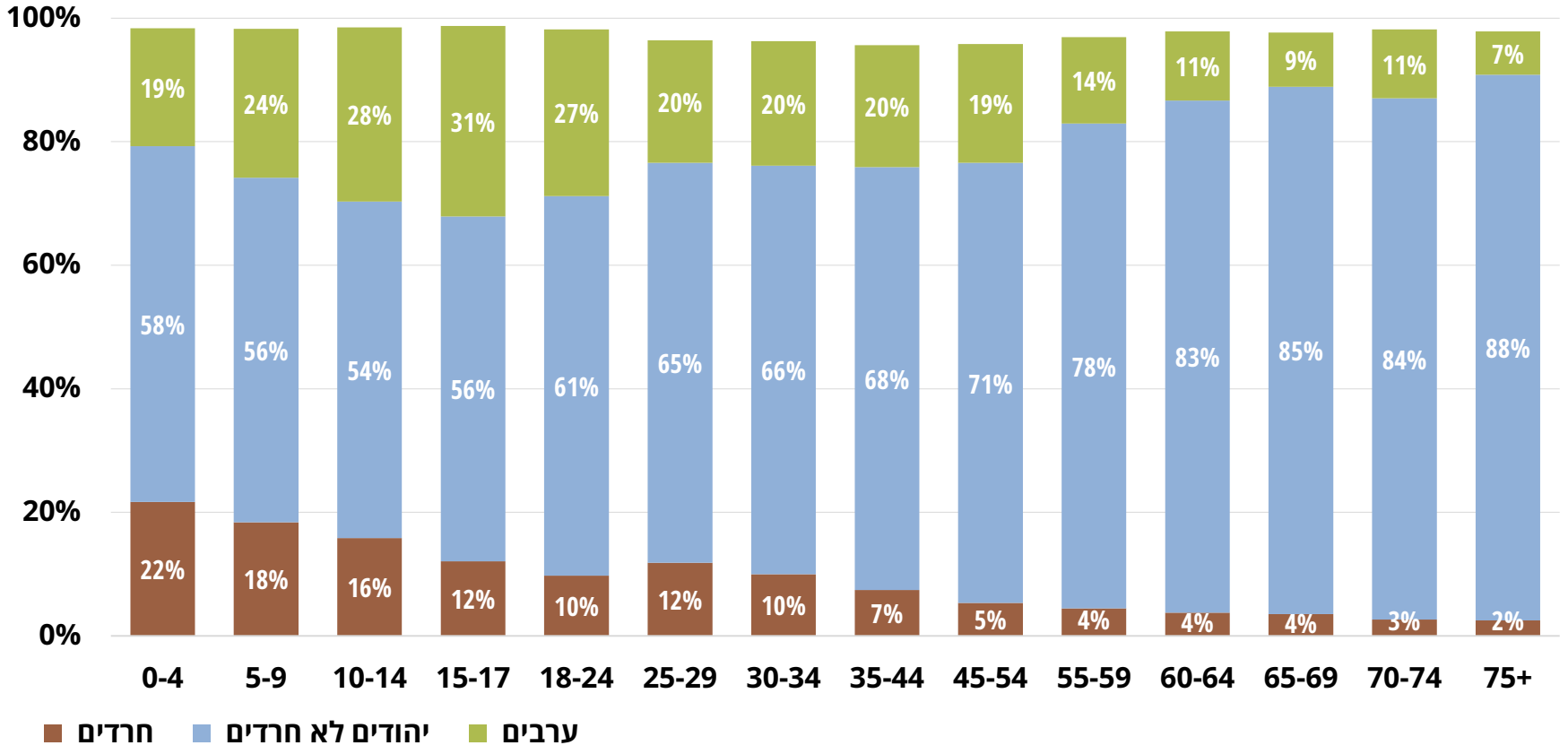

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות חיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2016 (חרדים – לפי הגדרה עצמית).
* קיימת שארית של אחוזים ספורים המתייחסת לאוכלוסייה שאינה חלק משלוש קבוצות אוכלוסייה אלה.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

הזדקנות האוכלוסייה

היחס בין האוכלוסייה בגיל העבודה (20–64) לאוכלוסייה הקשישה (65 ומעלה)

שנים 1980–2030

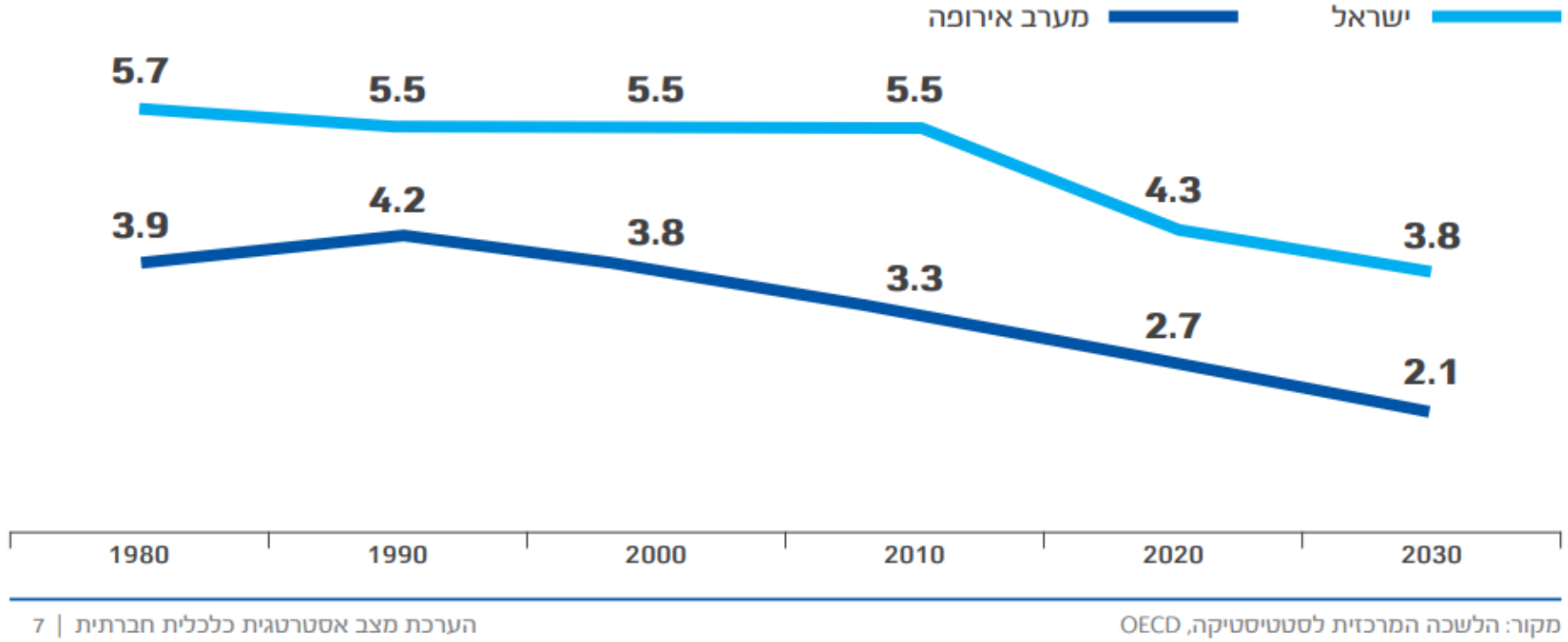

מתוך: מצגת הערת מצב אסטרטגית 2015, המועצה הלאומית לכלכלה.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

צמיחה ופריון

תוצר לנפש

תוצר לנפש במדינות ה-OECD

שנת 2016

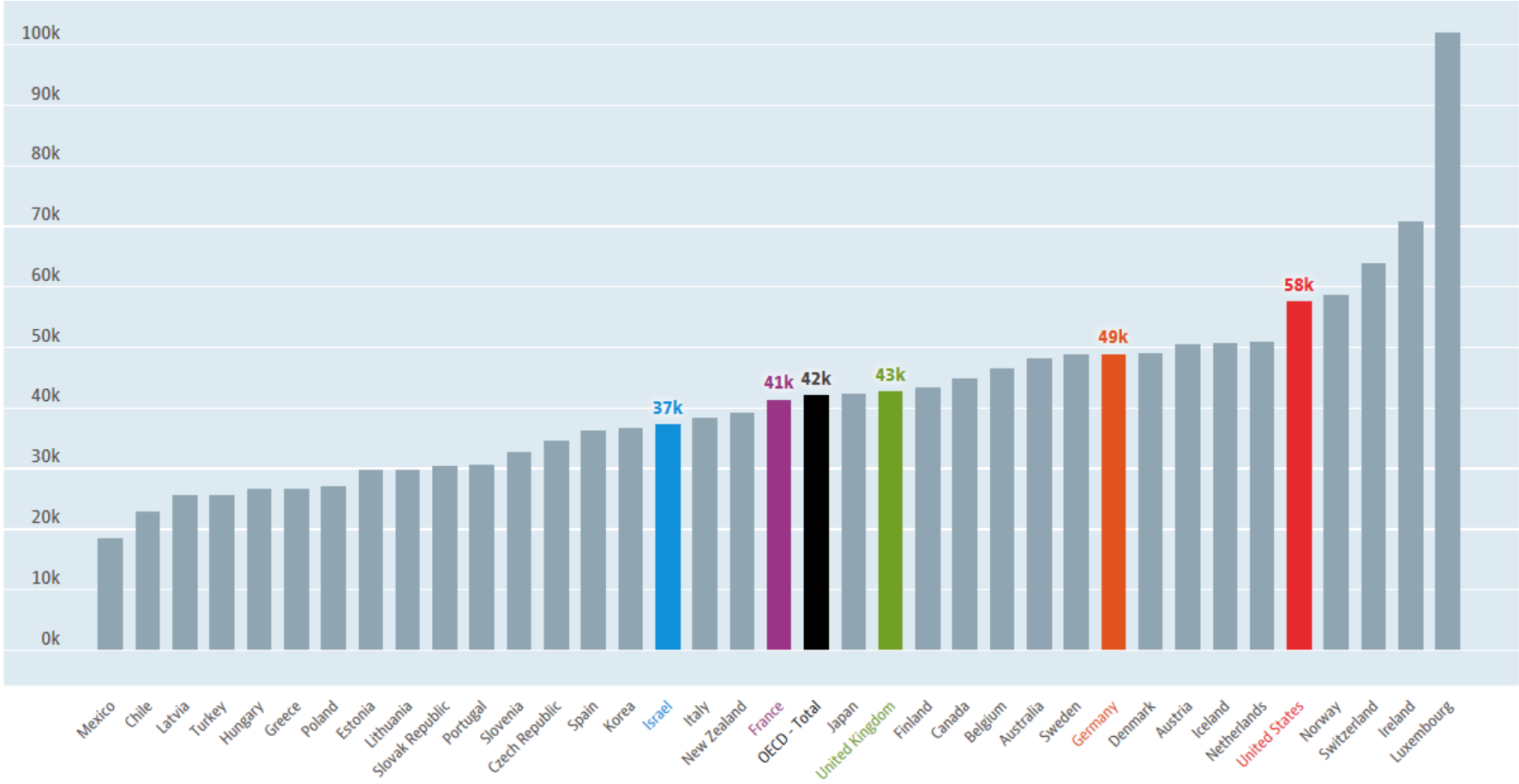

מקור: OECD data, GDP (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תוצר לנפש

תוצר לנפש במדינות ה-OECD

שנת 2016

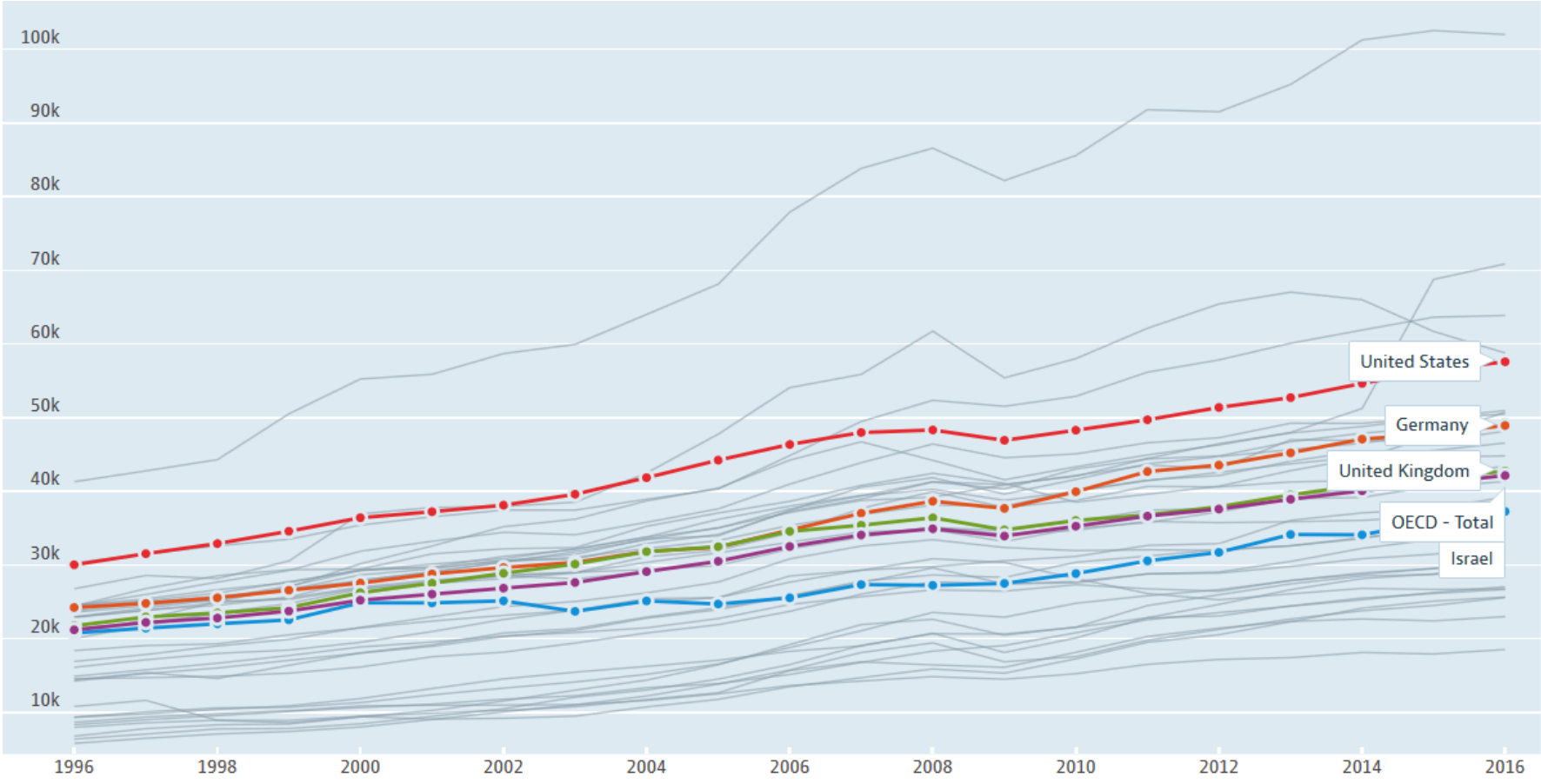

מקור: OECD data, GDP (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

צמיחה

קצב צמיחת התוצר (אחוזים)

ישראל בהשוואה בינלאומית

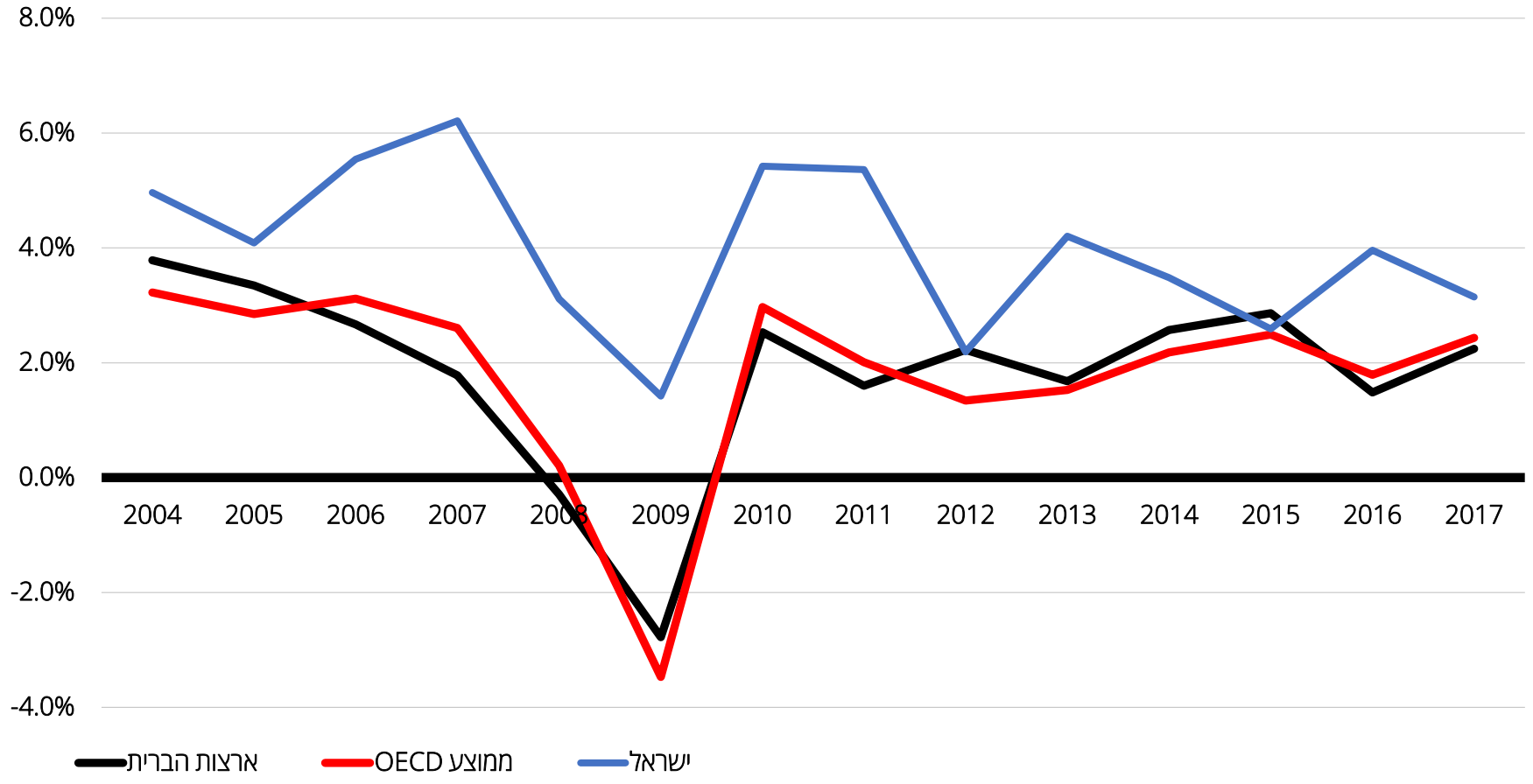

מקור: OECD data, Economic Outlook No 102 - November 2017, real GDP Forecast.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

צמיחה

תרחיש תוצר לנפש בישראל לעומת ה-OECD ב-US$ של 2014

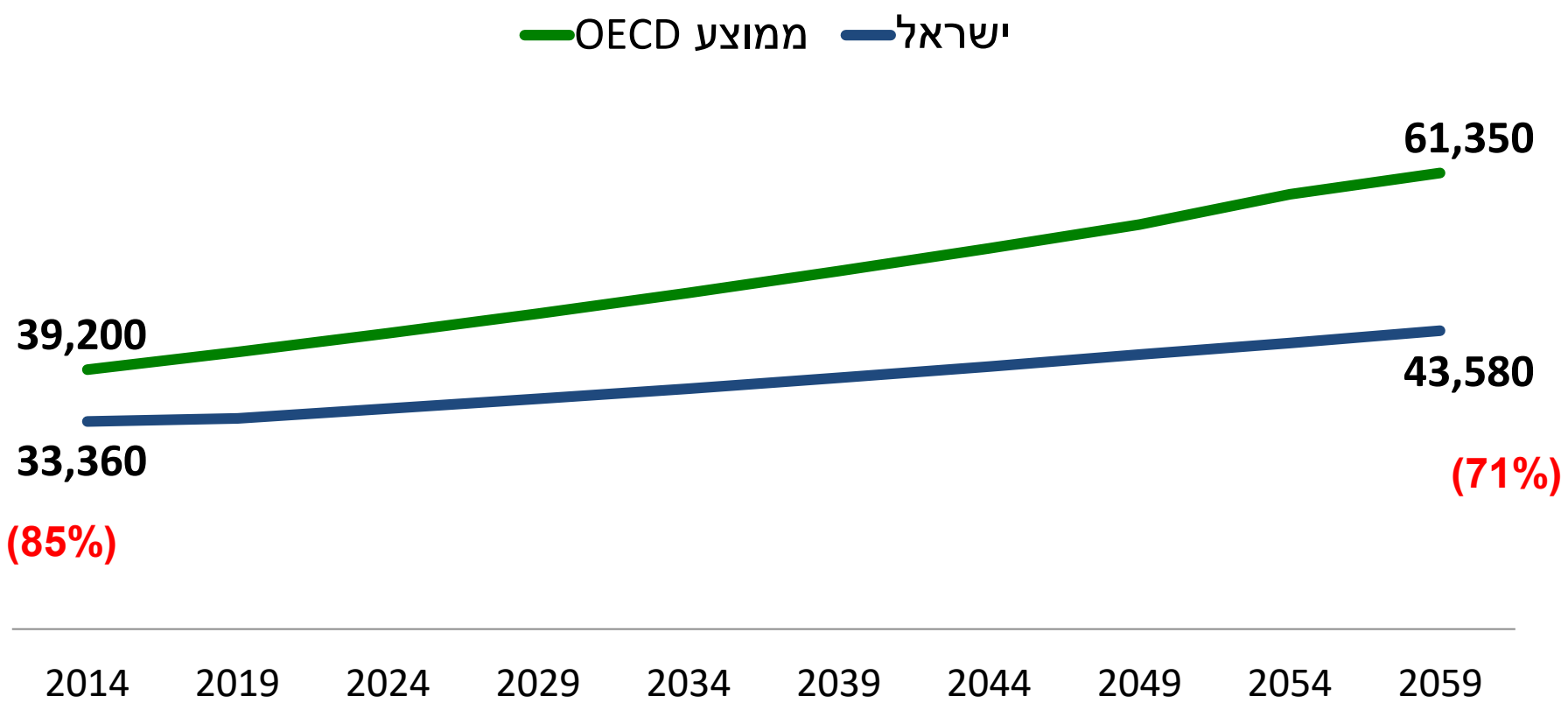

מקור: למ"ס, OECD, עיבוד: המועצה הלאומית לכלכלה

המכון החרדי למחקרי מדיניות

חוב פרטי

החוב של משקי הבית

שנים 1995–2017

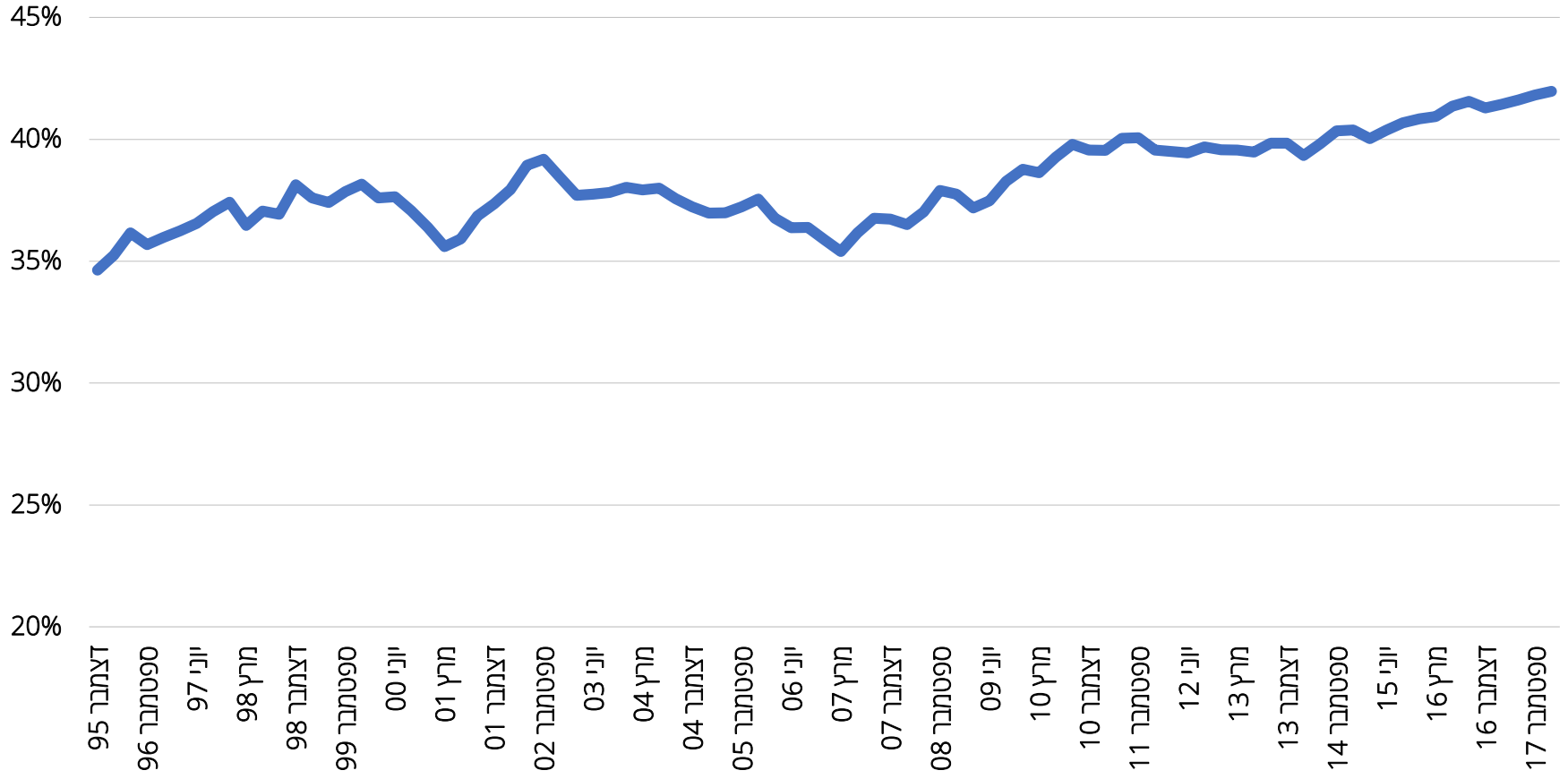

מקור: מבט סטטיסטי 2017, בנק ישראל.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

התפלגות אוכלוסייה בגיל הכניסה לשוק העבודה

מספר אנשים בגילאי 25-29 (אלפים)

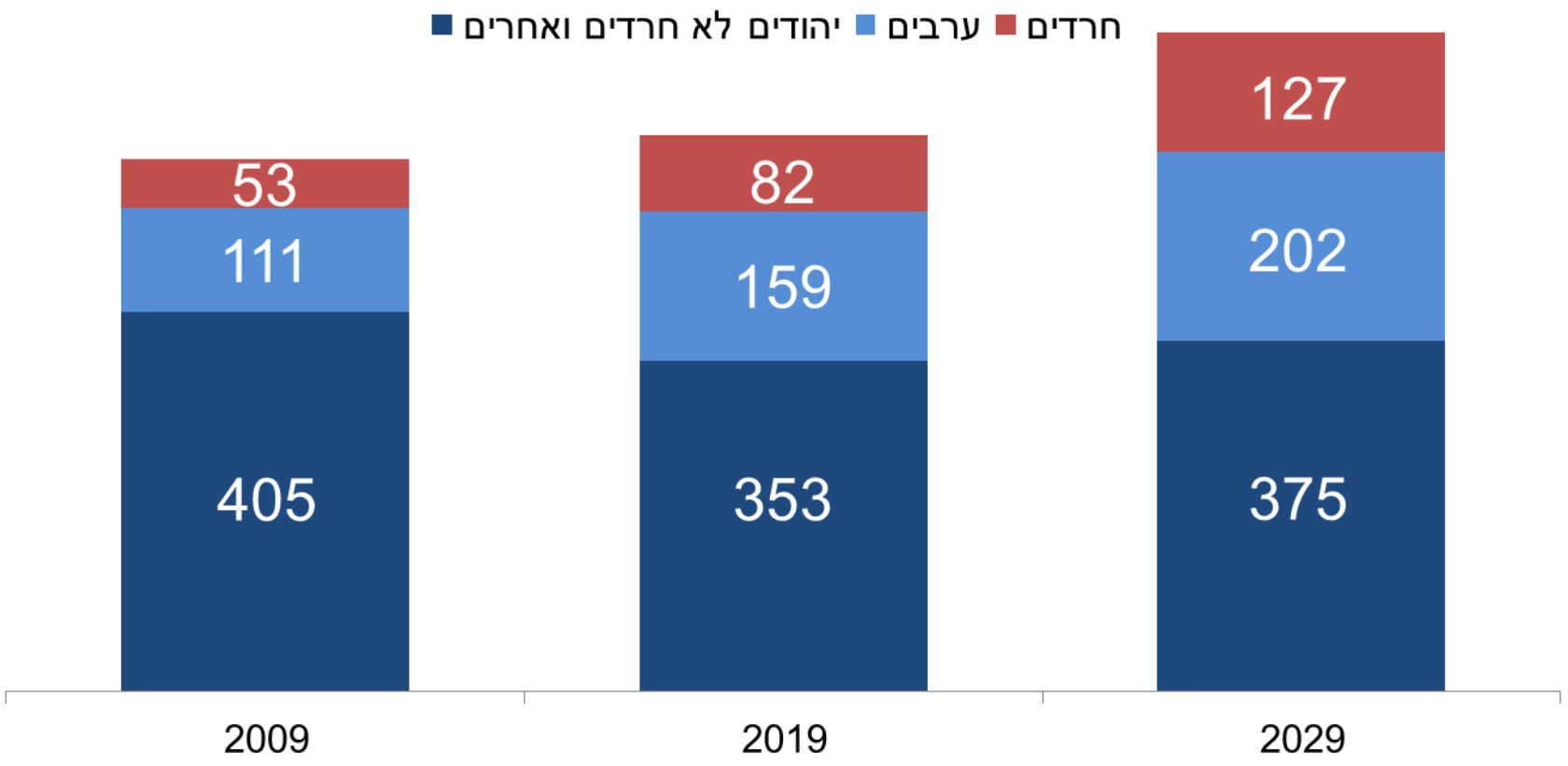

מקור: למ"ס, תחזית 2009–2059.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

פריון העבודה

פריון לשעת עבודה

שנת 2016, USD, PPP's

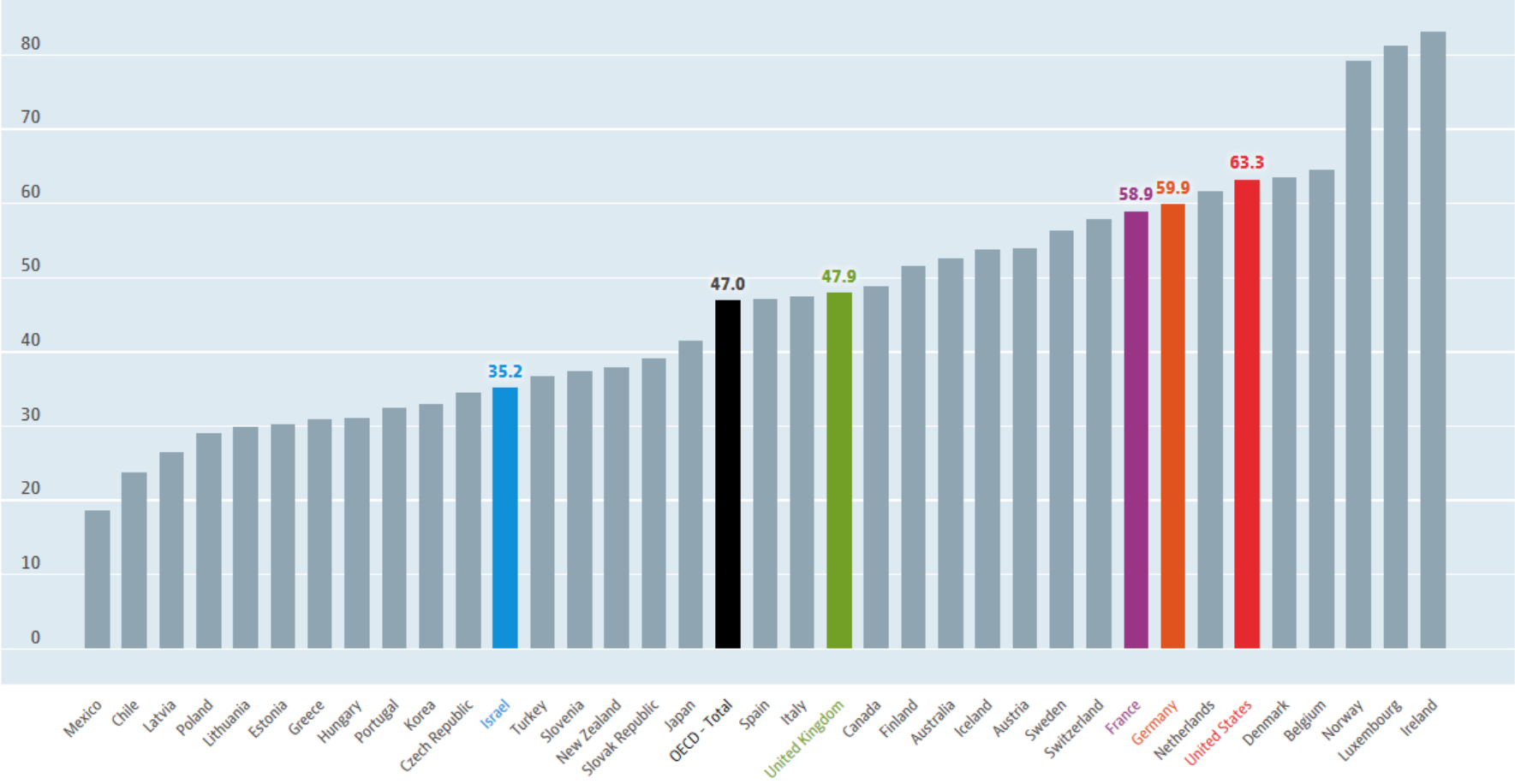

מקור: OECD data, GDP per hour worked (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

שעות עבודה

שעות עבודה שנתיות לעובד במדינות ה-OECD

שנת 2016

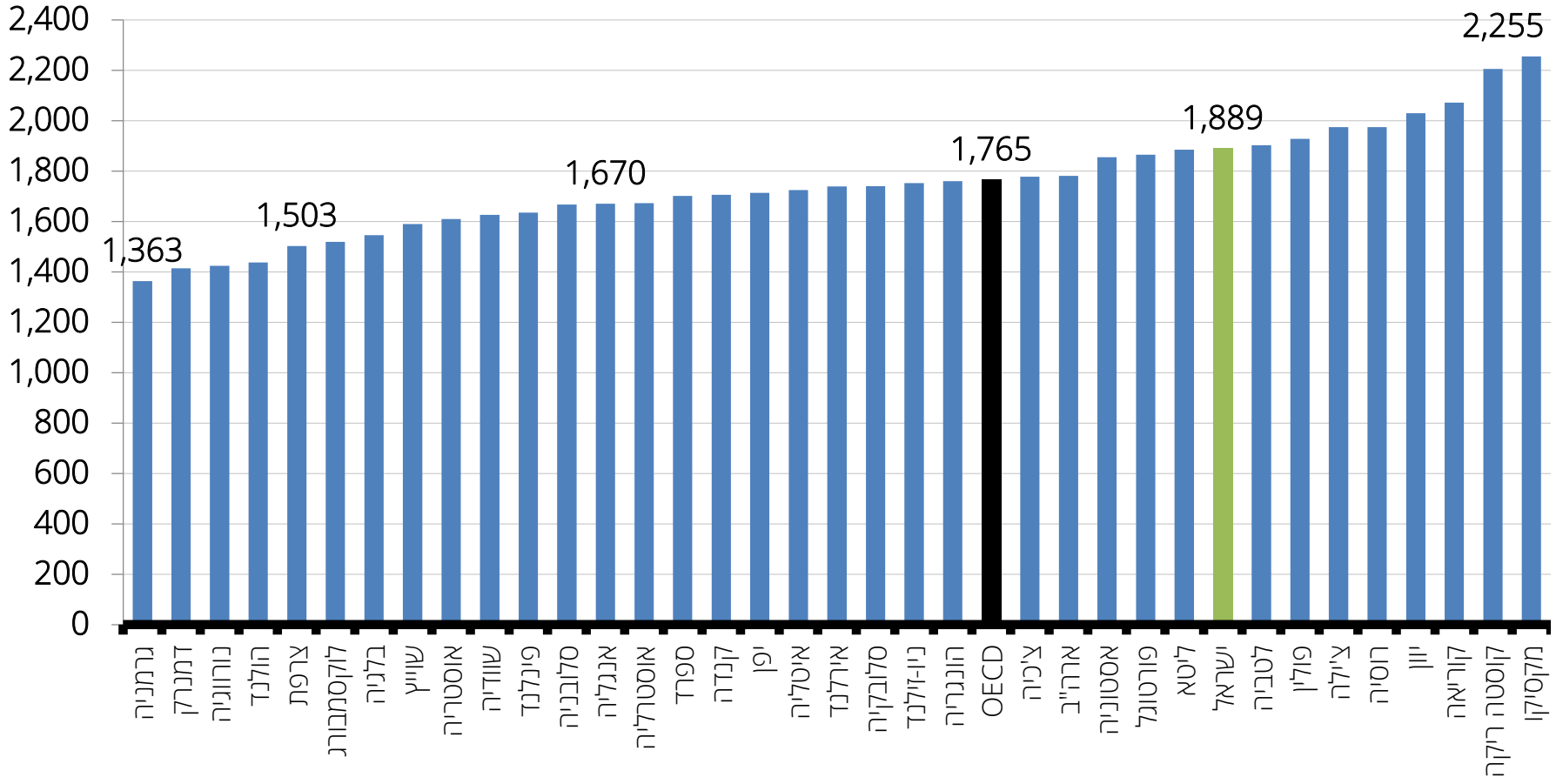

מקור: OECD data, Hours worked (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תעסוקה ושכר

תעסוקה

שיעור התעסוקה במדינות ה-OECD

גילי 25–64, שנת 2016

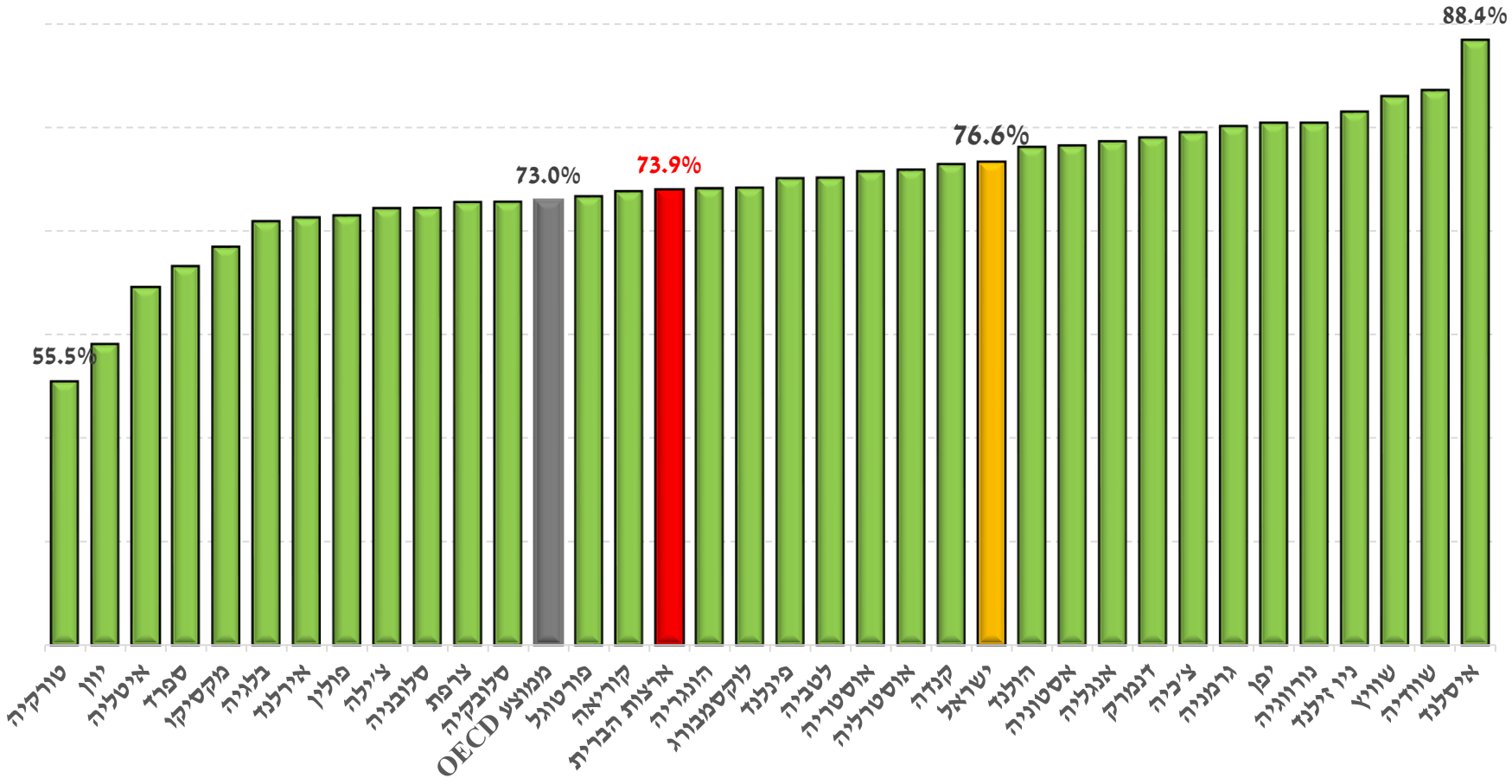

מקור: OECD.Stat, Level of GDP per capita and productivity.

בקרב הגברים שיעור התעסוקה בישראל דומה לממוצע OECD

בקרב הנשים שיעור התעסוקה בישראל גבוה משמעותית מהשיעור ב-OECD

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תעסוקת גברים

שיעור התעסוקה של גברים

גילים 25–64, שנים 1980–2017

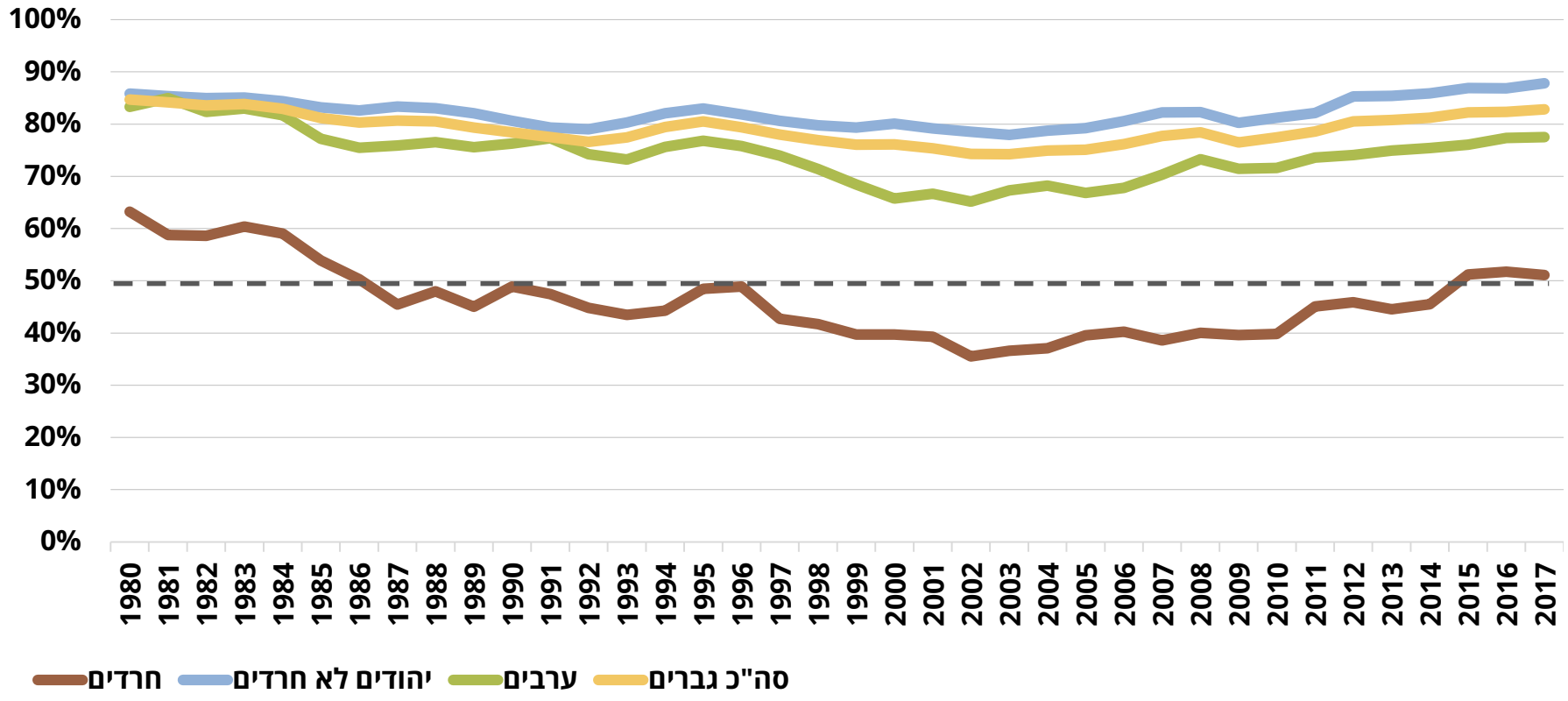

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות חיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: סקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 1980–2017 (חרדים – לפי הגדרת בית הספר האחרון).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תעסוקת נשים

שיעור התעסוקה של נשים

גילים 25–64, שנים 1980–2017

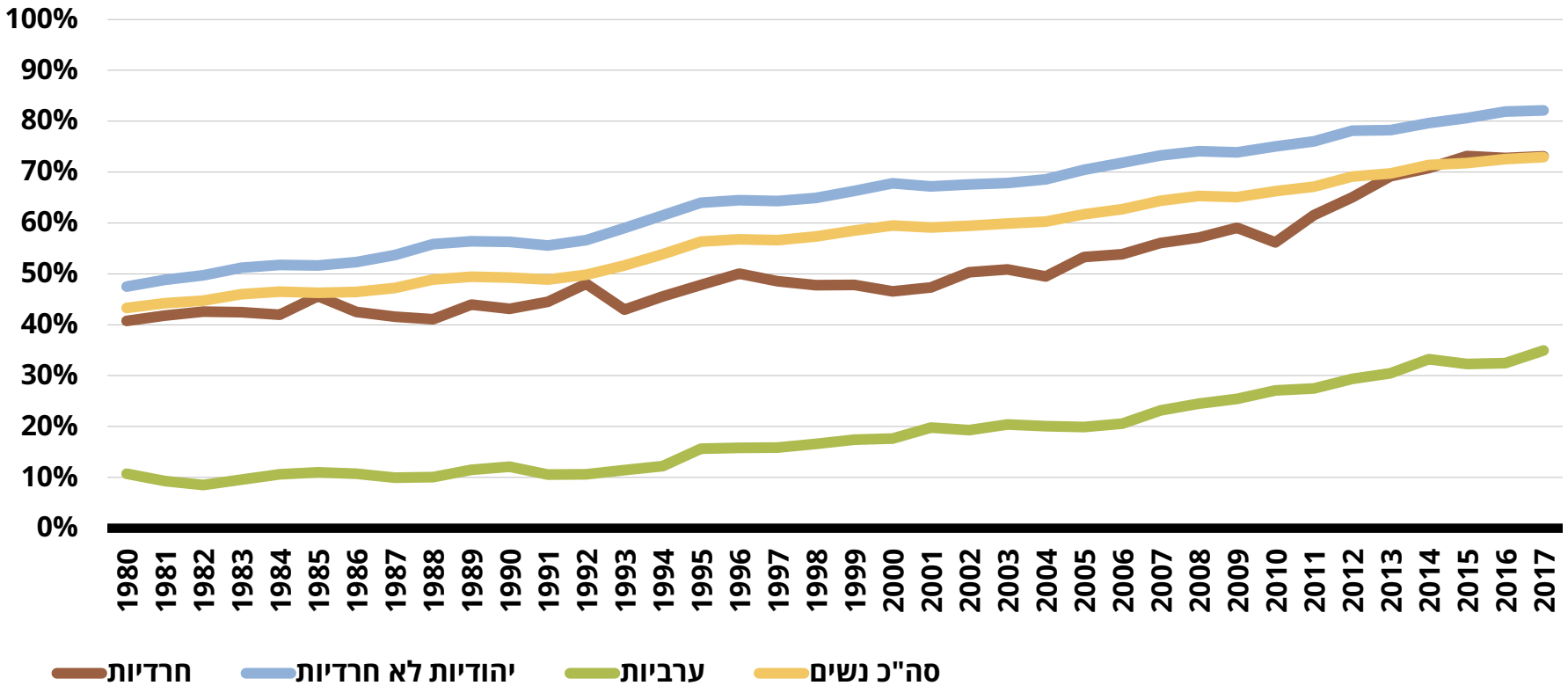

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות חיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: סקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 1980–2017 (חרדים – לפי הגדרת בית הספר האחרון).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

אבטלה

האבטלה בישראל נמוכה מאוד

שיעור האבטלה במדינות ה-OECD

שנת 2016

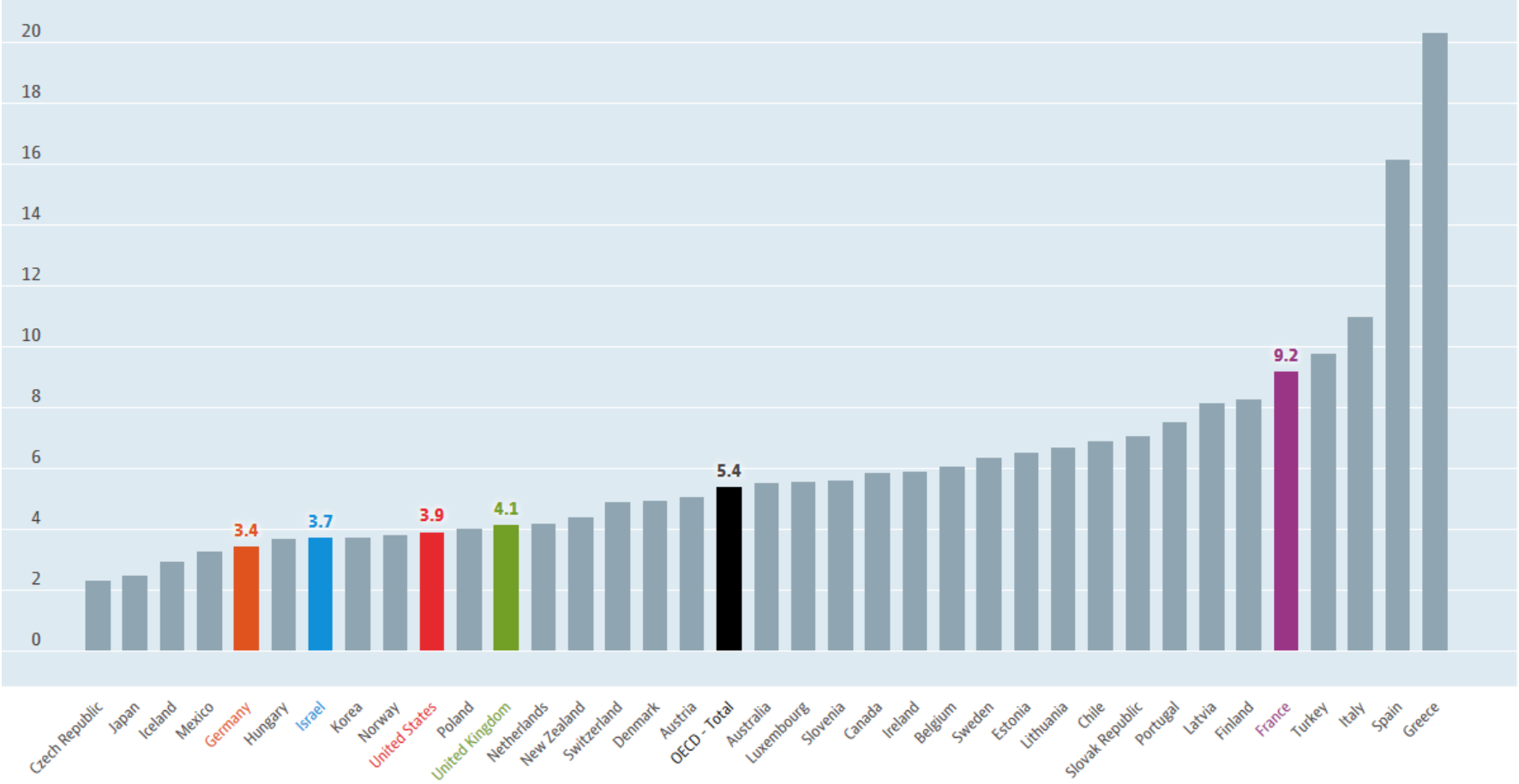

מקור: OECD data, Unemplyment rate (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

הכנסות משקי בית

הכנסה כספית נטו למשק בית

שנים 1997–2016, מחירי 2016

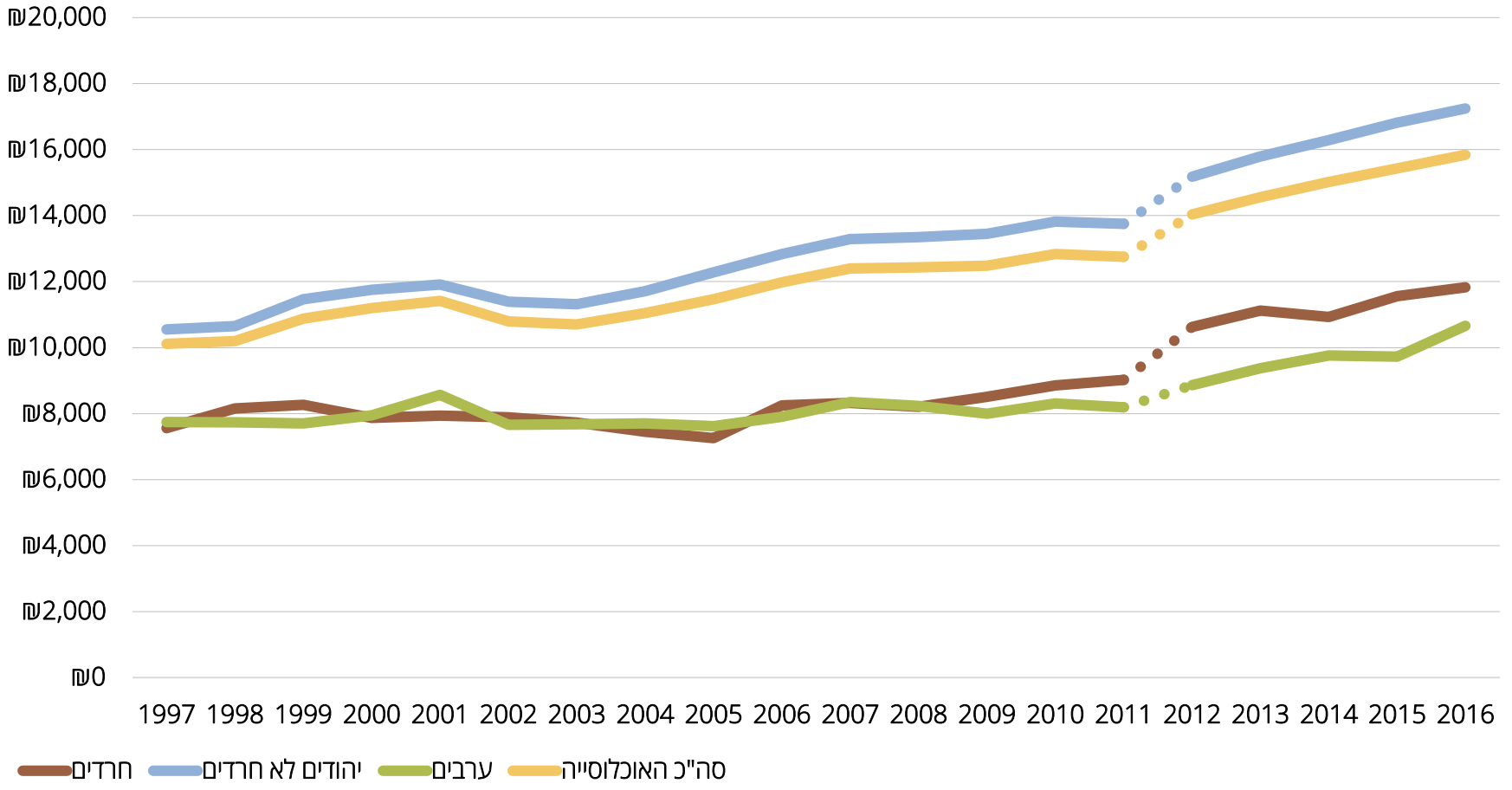

מקור: OECD data, Unemplyment rate (indicator).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

חיסכון וחובות

חוסכים, משתמשים בחסכונות ונכנסים לחובות

שנים 2011–2018

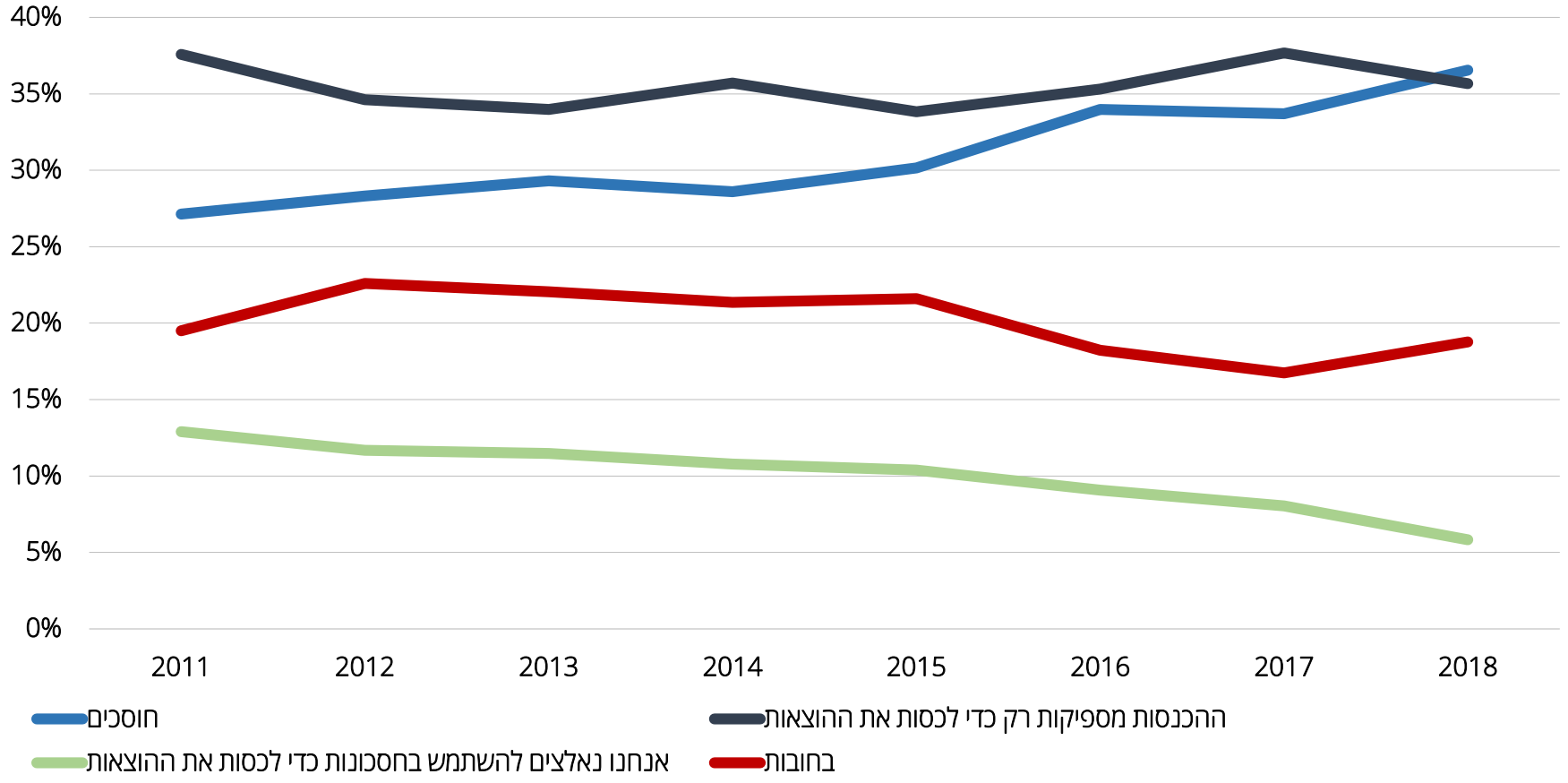

מקור: סקר אמון הצרכנים, הלמ"ס, 2011–2018.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

פנסיה

גובה קצבת פנסיה חודשית כשיעור מהשכר ערב הפרישה

לפי חמישוני שכר

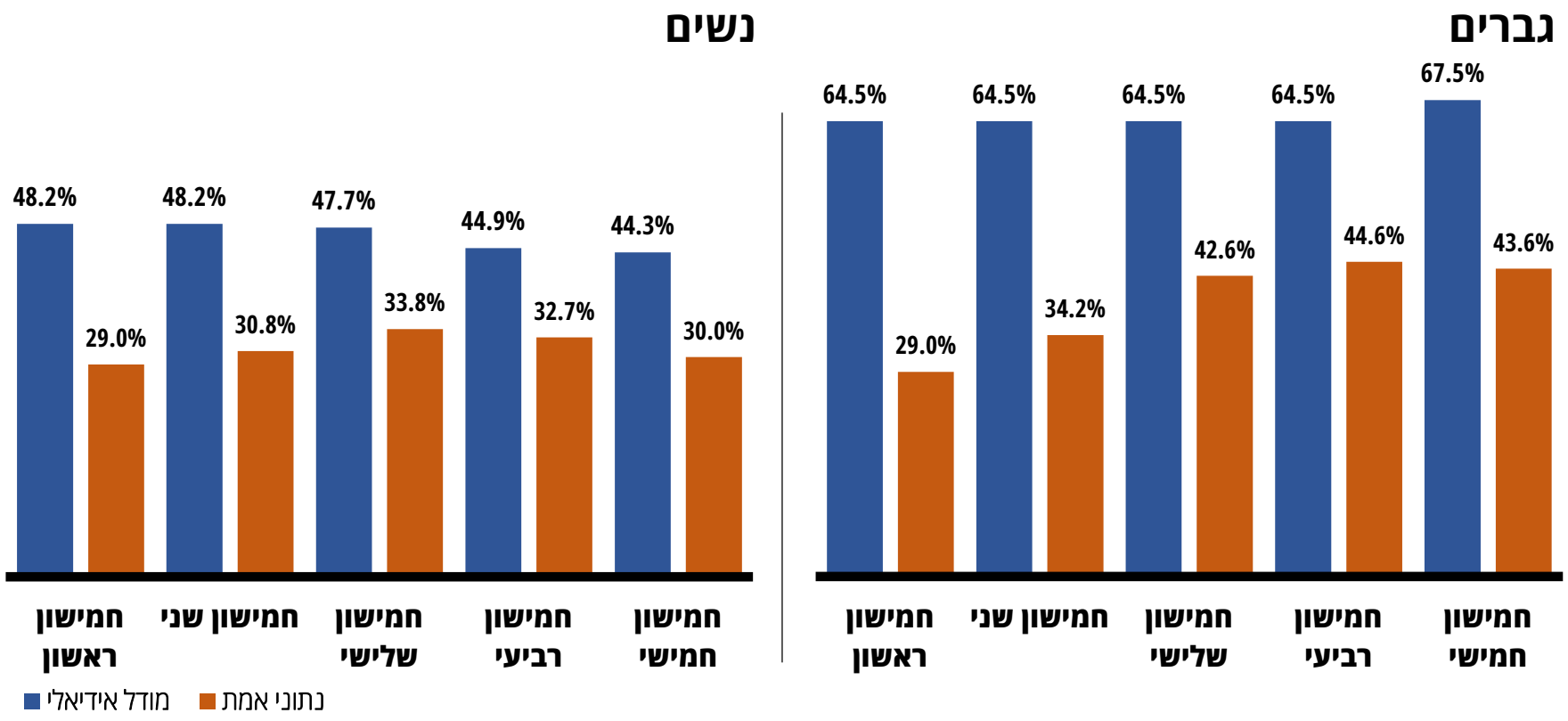

מודל אידיאלי: עבודה רצופה, כיסוי לפנסיה של כל ההכנסה, אי משיכת פיצויים ודמי ניהול ממוצעים

מקור: שרית מנחם-כרמי ואביה ספיבק, 2018, "קרנות הפנסיה החדשות – בחינת יחס התחלופה והתנהלות המבוטחים", המרכז לפנסיה, ביטוח ואוריינות פיננסית, אוניברסיטת בן-גוריון.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

עוכי
ואי-שוויון

אי שוויון

התפלגות ההכנסות בעולם

מגמות בשנים 1980–2016

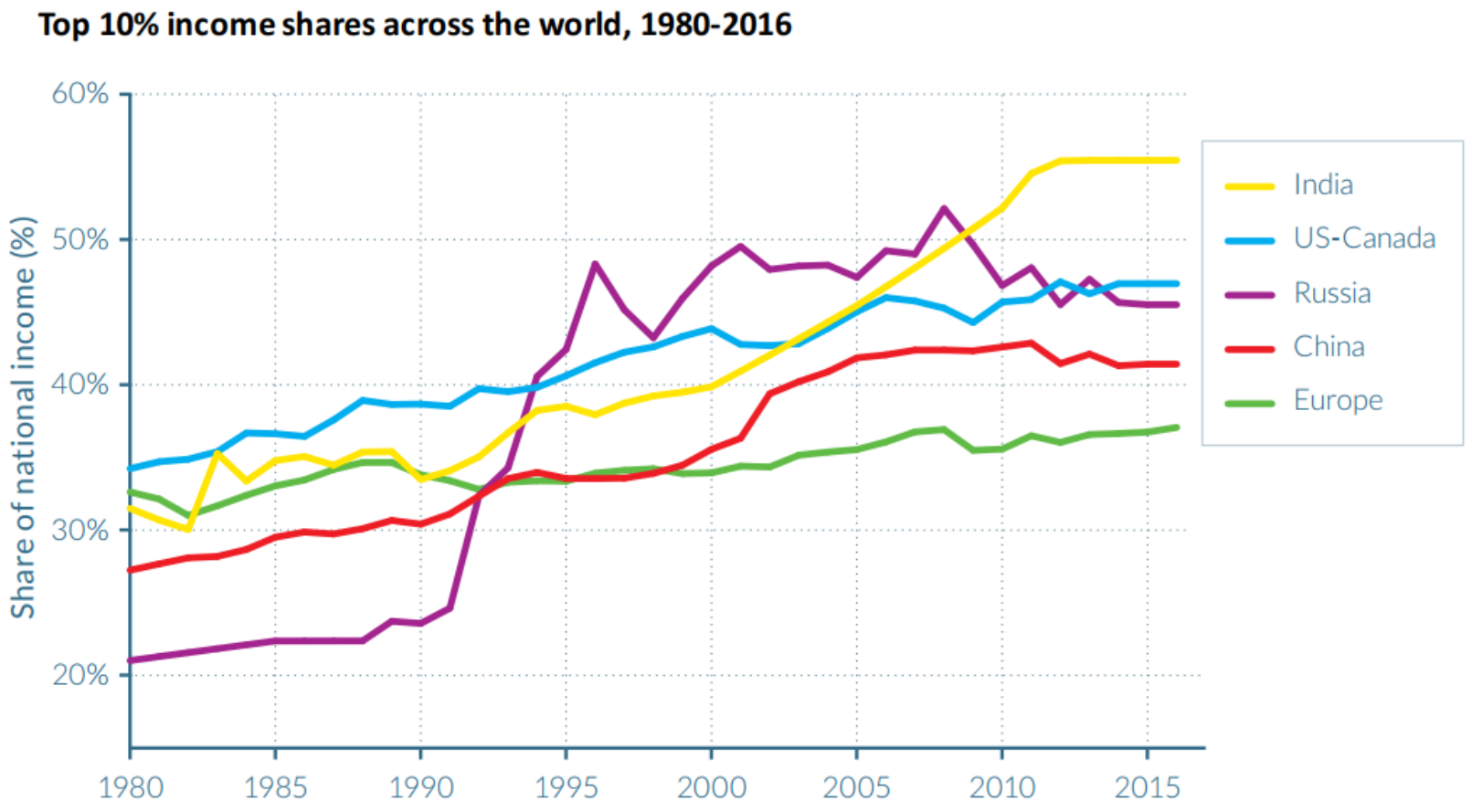

Source: World Inequality Report 2018, Figure 2.1.1. See wir2018.wid.world for data sources and notes.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

אי שוויון

התפלגות ההכנסות בעולם

תרחישים עתידיים

Global income share projections of the Bottom 50% and Top 1% , 1980–2050

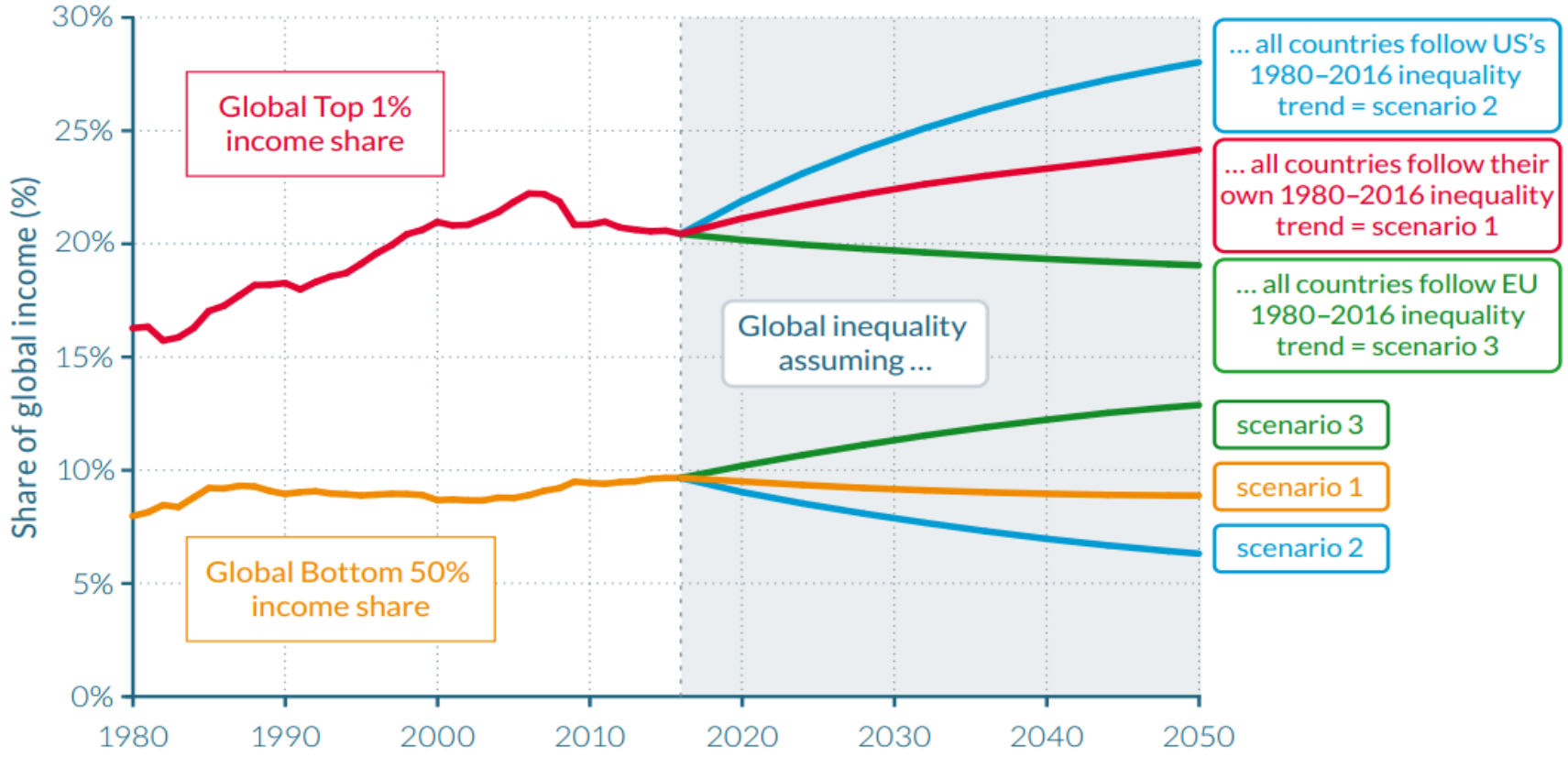

Source: World Inequality Report 2018, Figures 5.1.1. See wir2018.wid.world for data sources and notes.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

אי שוויון

אי שוויון בהכנסות (מדד ג'יני)

ישראל בהשוואה בינלאומית

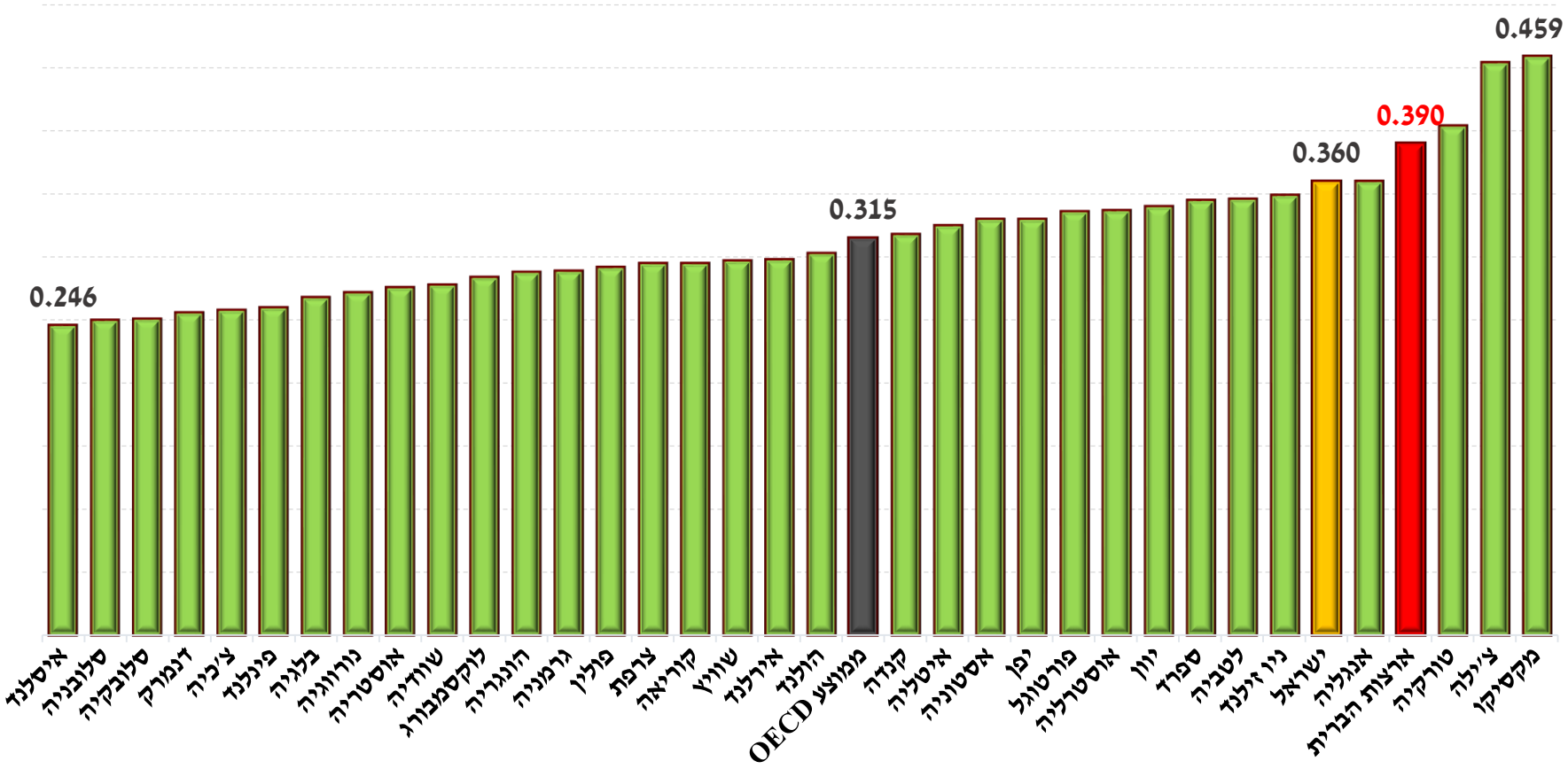

מקור: OECD.Stat, נתונים לשנת 2015 * עבור חלק מהמדינות הנתון המוצג הוא העדכני האחרון לשנת 2014 או 2013.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

אי שוויון וצמיחה

מדד פיתוח צמיחה כלכלית וצמיחה מכלילה

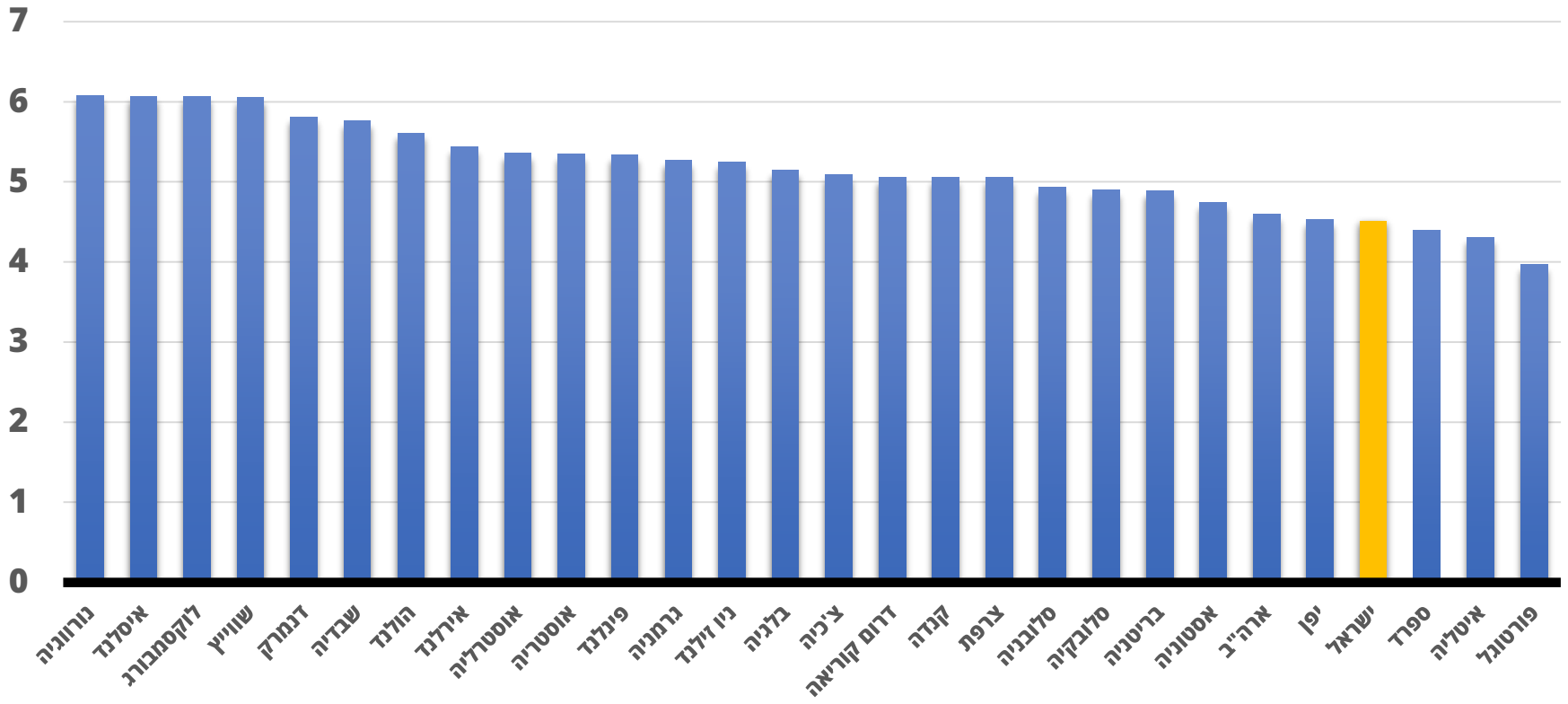

Data: World Economic Forum.

למרות המצב המקרו כלכלי הטוב של ישראל [ובפרט, שיעור צמיחה גבוה בהרבה מארה"ב וממוצע ה-OECD] ישראל ממוקמת נמוך במדד הפיתוח הכלכלי והצמיחה המכלילה

המכון החרדי למחקרי מדיניות

שיעור העוני

תחולת העוני היחסי במדינות ה-OECD

עוני בחישוב לנפשות, ישראל בהשוואה בינלאומית

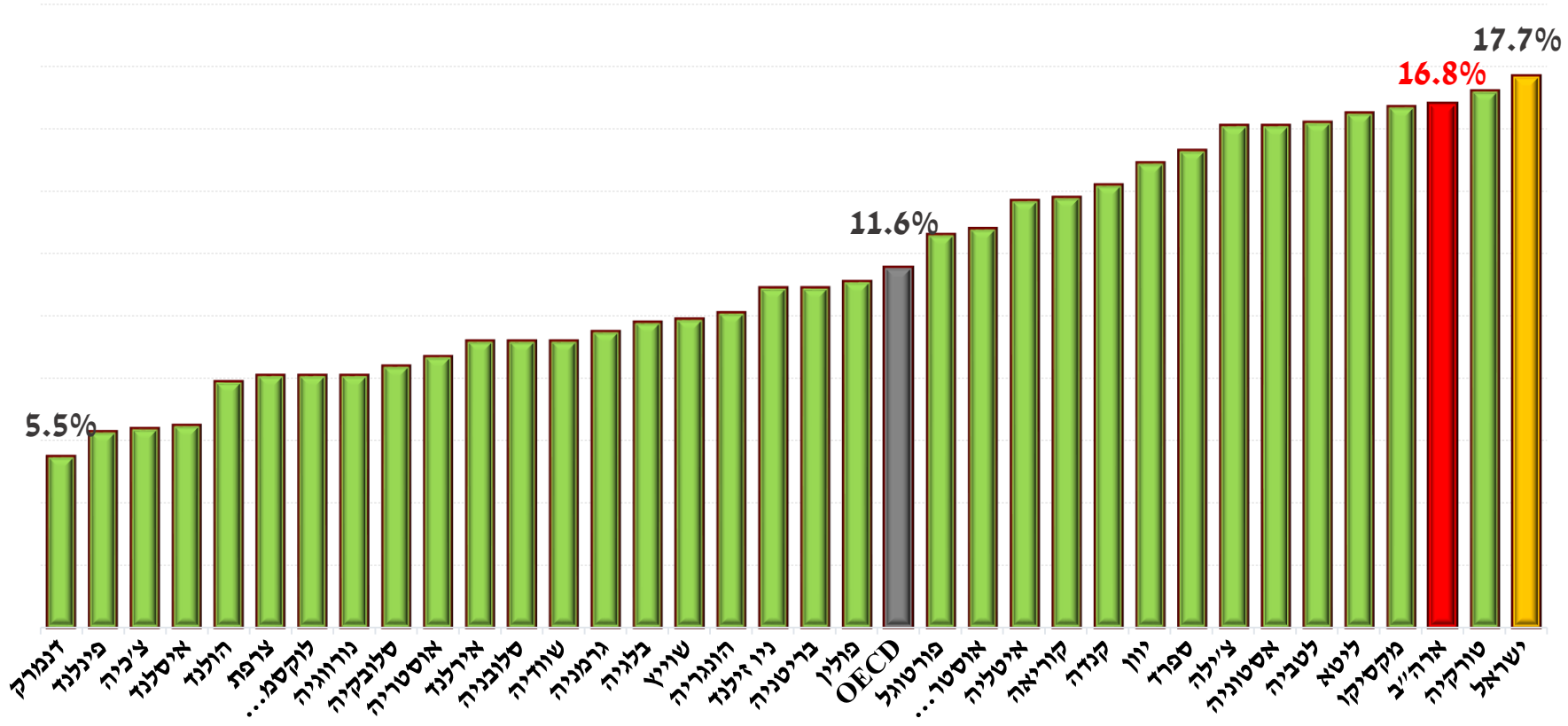

מקור: OECD.Stat, עוני לפי הכנסה פנויה. מחושב לפי סולם השקילות שבשימוש ה-OECD (שורש מספר הנפשות). הנתונים מתייחסים לשנים שונות בטווח השנים 2014–2015, ובישראל הנתון הוא לשנת 2016.

המכון החרדי למחקרי מדיניות

שיעור העוני

תחולת העוני של נפשות לפי ההגדרה הרשמית של המוסד לביטוח לאומי

שנת 2016

שיעור העוני בחברה החרדית, לפני תשלומי ההעברה, עומד על כ-60%

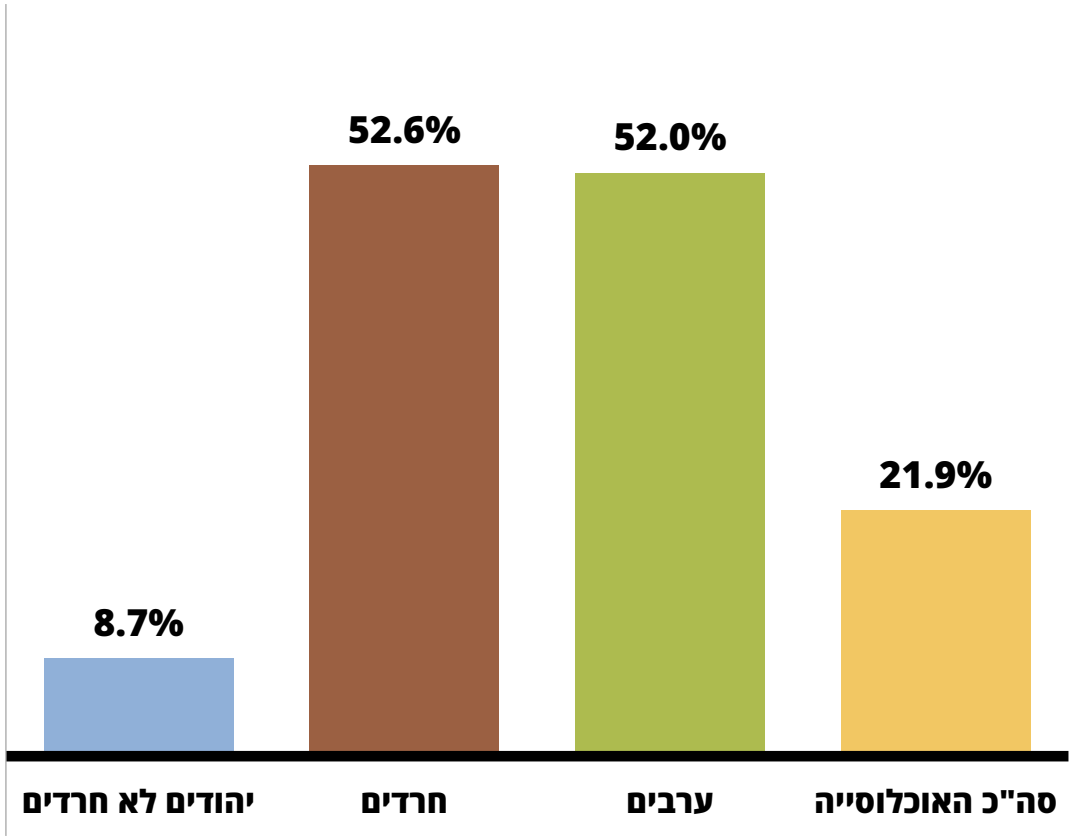

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ואסף צחור-שי, 2017. "על תרבות ועוני בחברה החרדית – היבטים שונים של עוני בחברה החרדית", המכון החרדי למחקרי מדיניות. (עדכון ל-2016).
נתונים: סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס, 2016. (חרדים – לפי הגדרה עצמית).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

שיעור העוני

תחולת העוני של נפשות

שנים - 1998–2016

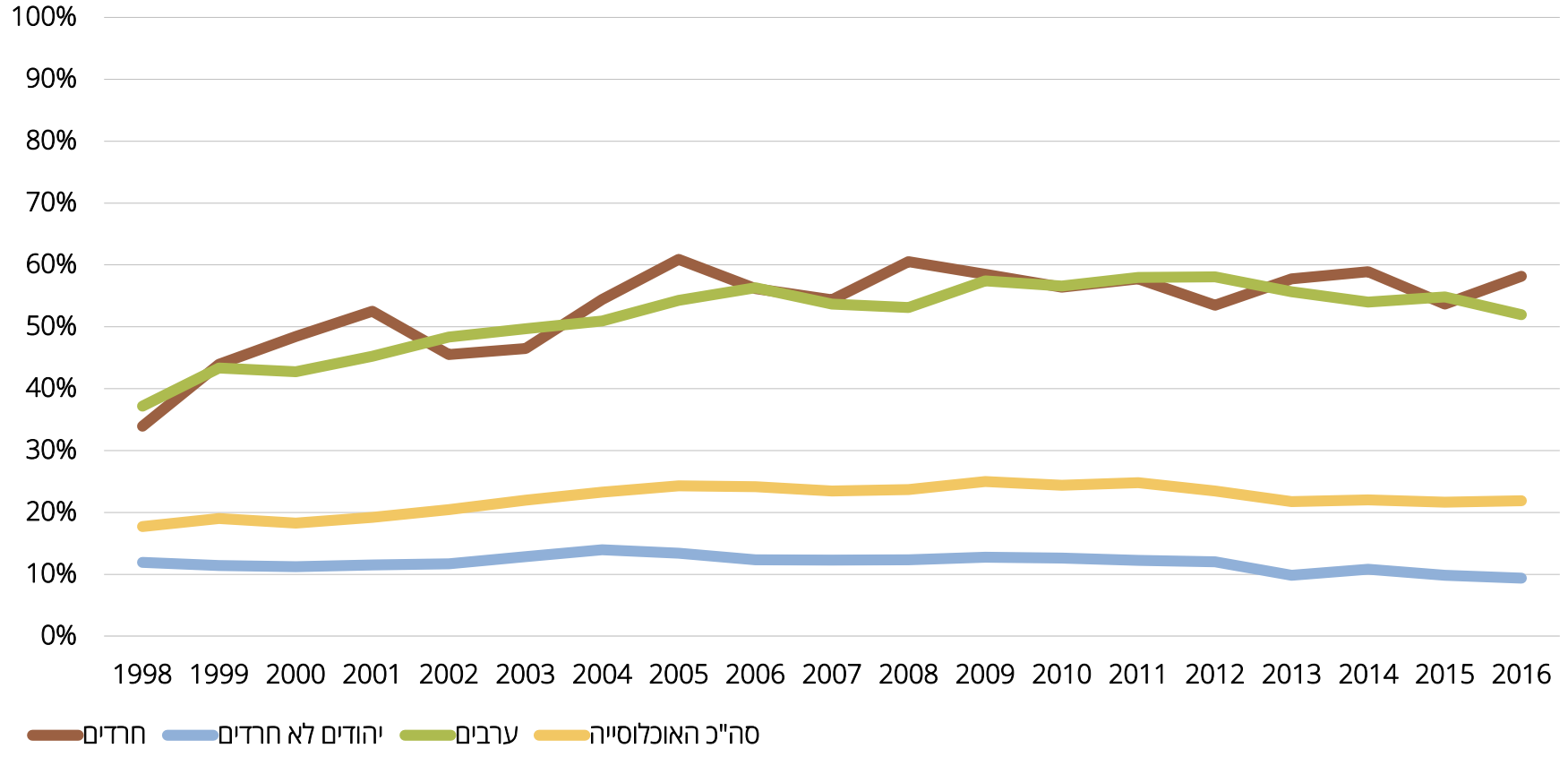

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות החיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: סקר הוצאות משק הבית של הלמ"ס, 2016. (חרדים – לפי הגדרה עצמית).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

פרדוקס העוני

שיעור האנשים החשים עוני

בני 20 ומעלה, שנת 2016

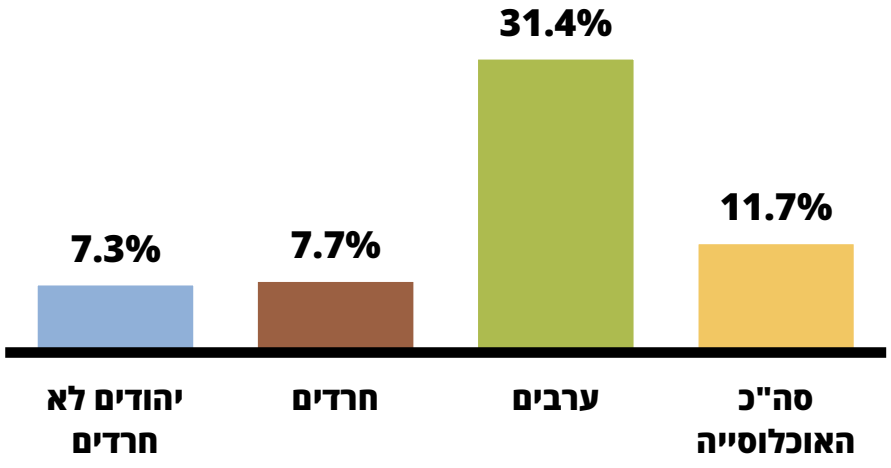

שיעור המרוצים ממצבם הכלכלי

בני 20 ומעלה, שנת 2016

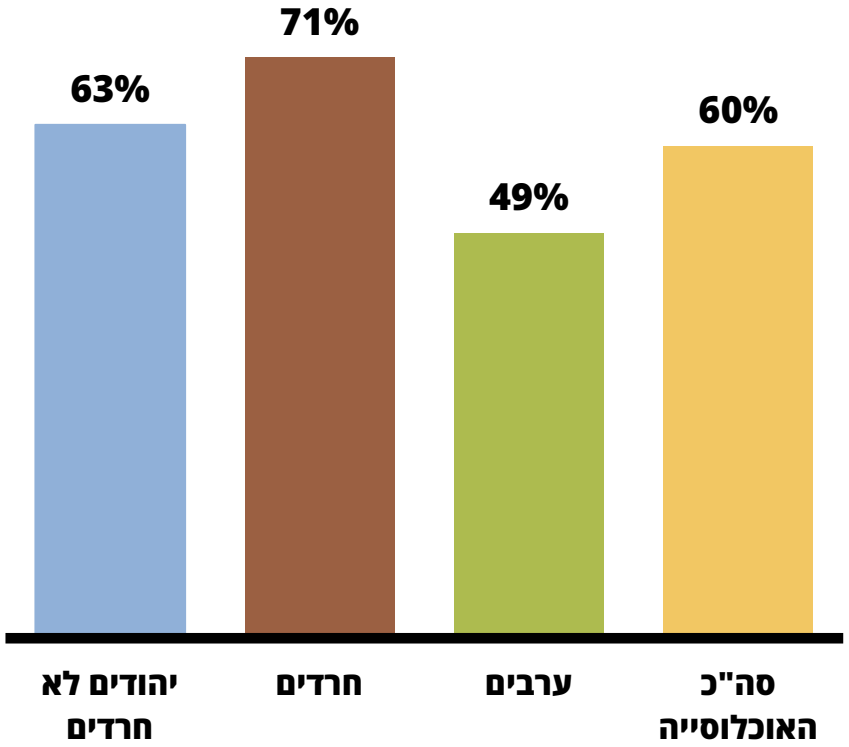

למרות ההכנסות הנמוכות, החרדים מרוצים ממצבם הכלכלי ואינם תופסים עצמם כעניים

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, 2018. "איכות חיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2016 (חרדים – לפי הגדרה עצמית).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

הערכה עצמית של בריאות

שיעור המעריכים את מצב בריאותם כטוב

בני 20 ומעלה

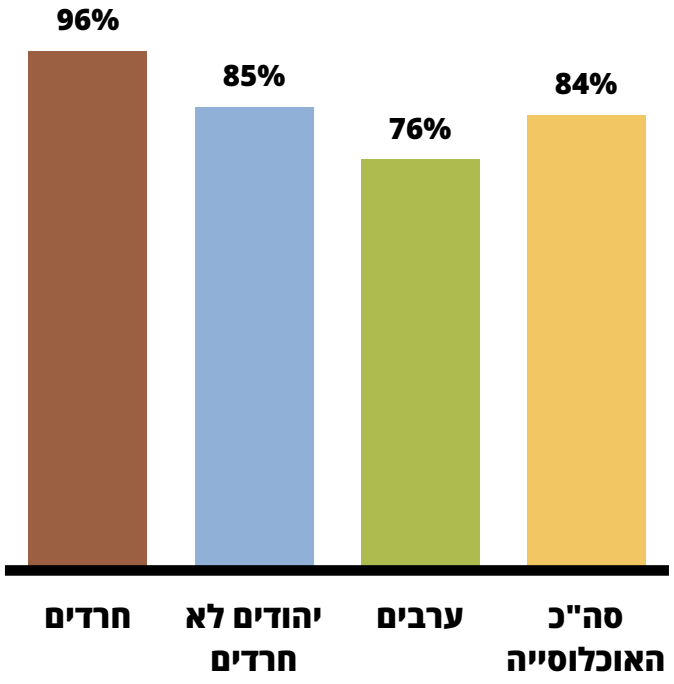

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, המכון החרדי למחקרי מדיניות.
נתונים: הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2016.

- **גורמים <u>סובייקטיבים</u> להערכה חיובית**
  - "שמח בחלקו" ואופטימיות
  - תלונה עלולה להיתפס ככפיות טובה – בריאות תקינה נתפסת כמתנה משמיים
  - אמונות עממיות בכוח הדיבור עלולות למנוע מלהעיד על בריאות לקויה
  - לא תמיד יש מודעות מלאה למצב הבריאותי
- **גורמים <u>אובייקטיבים</u> להערכה חיובית**
  - ממוצע הגיל נמוך יותר בחברה החרדית
  - אותם גורמים המשפיעים על תוחלת החיים הגבוהה בחברה החרדית (להלן)

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תוחלת חיים

תוחלת חיים בלידה לפי יישוב מגורים ואשכול חברתי-כלכלי

ביישובים המונים למעלה מ-50,000 תושבים

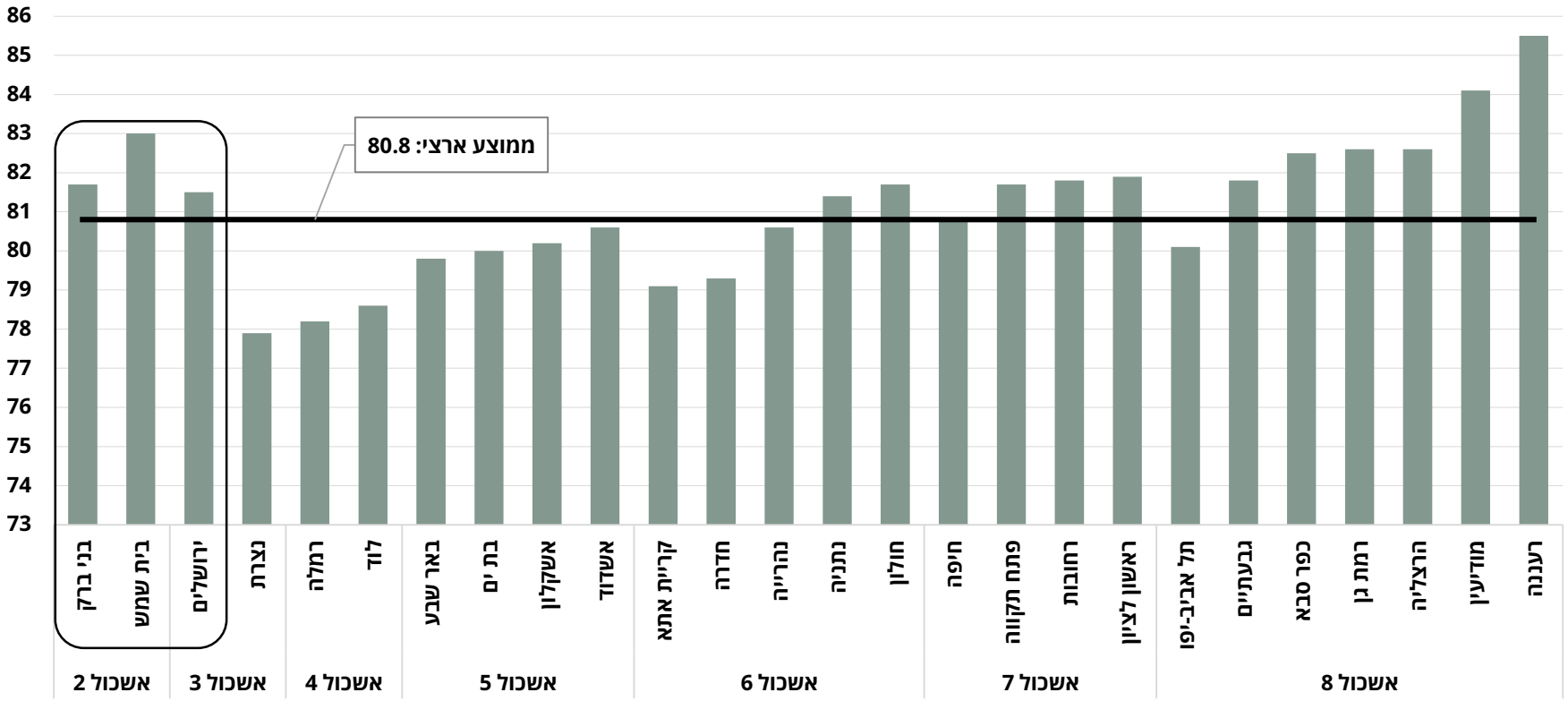

נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2015, "פרופיל בריאותי-חברתי של היישובים בישראל 2005–2009", פרסום מס' 1580 .

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תחולת העוני לכל קבוצה בנפרד

שיעור העניים, לפי קו עוני נפרד לכל קבוצת אוכלוסייה

שנת 2016

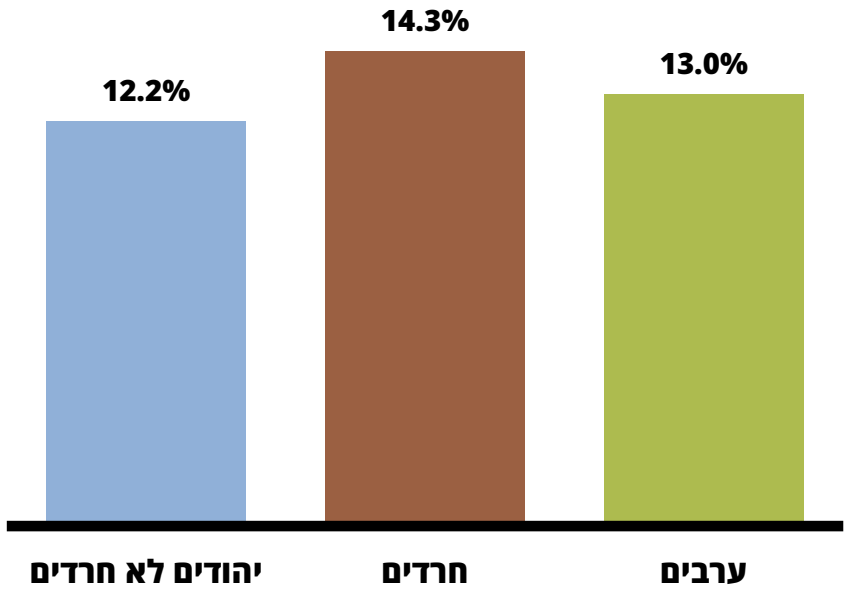

קבוצת הייחוס מנקודת מבט של החרדים היא החברה החרדית ולא כלל האוכלוסייה

- התבדלות והסתגרות מכוונת מהחברה הכללית, לשמירה על הערכים, התרבות והצביון החרדי
- ההתבדלות היא בכל תחומי החיים

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ואסף צחור-שי, 2017. "על תרבות ועוני בחברה החרדית – היבטים שונים של עוני בחברה החרדית", המכון החרדי למחקרי מדיניות. (עדכון ל-2016).
נתונים: סקר הוצאות משק הבית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2016 (חרדים – לפי הגדרה עצמית).

המכון החרדי למחקרי מדיניות

השלכות על כלל החברה הישראלית

השלכות של אי-השילוב/השילוב-החלקי של אוכלוסיות בחברה הישראלית

- **עוני בישראל** – שיעור העוני בישראל הוא הגבוה ביותר בקרב המדיניות המערביות, וגבוה ב-50% מהממוצע ב-OECD
- **צמיחה ורמת חיים** – אי מיצוי פוטנציאל הצמיחה
- **תקבולי מיסים ותשלומי העברה**
- **יחס חוב תוצר**
- **השלכות חברתיות** – מתיחות בין אוכלוסיות (תחושת אי שוויון בנטל כלכלי, והמחאה החברתית כדוגמה)
- **חוסן כלכלי וחברתי של המדינה**

המכון החרדי למחקרי מדיניות

תודה על ההקשבה

המכון
החרדי
למחקרי
מדיניות